

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

HET BESLAG IN STRAFZAKEN^(*)

I. INLEIDING

De Franse Code d'Instruction Criminelle van 17 nov. 1808, die bij ons nog steeds van kracht is, bevatte geen algemene theorie van het beslag.

In hoofdzaak werd gedacht aan de handelwijze van de procureur des Konings, van diens hulpofficieren en van de onderzoeksrechter ⁽¹⁾ bij ontdekking op heterdaad, aan het beslag na aanzoek van de heer des huizes ⁽²⁾. Aan de machten van de onderzoeksrechter buiten het geval van heterdaad werden ook enkele artikels gewijd ⁽³⁾.

Geen woord werd besteed aan het zo vaak voorkomend beslag in het kader van een opsporingsonderzoek. Het bestaan zelf van de informatie werd immers in de Code niet eens vermeld.

In het Wetboek vinden we nog enkele verspreide teksten : bij voorbeeld betreffende het beslag gelegd door de veldwachter ⁽⁴⁾ of aangaande de teruggave ⁽⁵⁾.

Buiten het Wetboek ontstonden enkele teksten. De belangrijkste is deze aangaande de teruggave der ter griffie neergelegde stukken ⁽⁶⁾.

De rechtspraak is niet zo rijk als gewoonlijk in de strafrechtspleging. Nochtans is het eens te meer bij haar dat de oplossing voor verschillende problemen dient gezocht te worden.

Ook de rechtsleer heeft zich niet veel met het beslag ingelaten. Stippen we bij voorbeeld aan dat het trefwoord « Saisie judiciaire en matière pénale » in deel 95 van de Pandectes Belges slechts 19 artikels omvat.

Dit alles wijst op een eerder geringe belangstelling, die aanvaardbaar kan zijn in het jaar 1808.

In de Napoleontische tijd, en voordien, werd aan de roerende goederen relatief weinig waarde gehecht. Zeer bekend is de weerklink van deze opvatting in het Burgerlijk Wetboek.

In die tijd was de inbeslaggenomen zaak bijna uitsluitend een voorwerp dat een rol bij de toepassing van de strafwet te vervullen had. Vanwege haar doorgaans geringe waarde bekommerde men er zich dikwijls verder niet meer om.

Het Wetboek richt geen contentieux in ten bate van

de rechthebbende om de zaak aan het beslag te onttrekken. Eenmaal haar penale rol uitgespeeld dacht men aan de inbeslaggenomen zaak niet meer en ze bleef zonder meer liggen op de griffies en « conciergeries » van de gerechtsgebouwen.

Er was het financieel gebrek van de Franse revolutie nodig om de wet van 11 germinal jaar IV te doen ontstaan die ondubbelzinnig in de preliminaria te kennen geeft ⁽⁷⁾ dat de staat de goederen die achtergelaten werden, na het beëindigen of uitblijven van de processen, te zijnen bate wil benutten.

Terwijl door de opstellers van het Wetboek aan de onschendbaarheid van de woning groot belang werd gehecht, bleek het tijdelijk onttrekken aan de eigenaar van zijn roerende zaak, eerder secundair. Het beslag is voor het Wetboek een annexe van de huiszoeking.

Onze tijd kende de opgang van de roerende zaak. Haar relatieve waarde steeg in aanzienlijke mate. Het beroven van het genot van een roerende zaak werd een steeds meer en meer schadetoebrengend feit. Het levenstempo verhoogt en na tamelijk korte tijd verliest een roerende zaak soms het grootste deel van haar waarde.

Al deze feitelijke gegevens uit ons huidig leven zijn niet meer overeen te brengen met het recht uit 1808.

Wij zullen ons bezighouden met het gemeen recht inzake beslag. Het is slechts terloops dat we zullen handelen over de principes desaangaande vervat in de bijzondere wetten die na de Code ontstonden, bij voorbeeld wanneer we daarin de algemene tendenz van de evolutie menen te onderkennen.

Bij gelegenheid zullen we ook even het recht van ons drie continentale buurlanden aanraken.

Rechtsvergelijking is immer belangwekkend, dringt zich meer en meer op in een éénwordend Europa, maar blijkt schier noodzakelijk te zijn wanneer het eigen recht geen voldoening schenkt.

II. DE INBESLAGNAME EN HAAR GEVOLGEN

1. Bepaling en aard van het beslag.

Het beslag is een handeling, uitgaande van een rechterlijke overheid die voor gevolg heeft dat de uitoefening der rechten van de eigenaar of van een

* Lezing gehouden in de Conferentie der Jonge Balie te Turnhout op 15 februari 1962.

ander rechthebbende op de zaak, tijdelijk geschorst wordt en dat deze zaak voorlopig ter beschikking van de rechterlijke overheid blijft.

Het beslag is een bewarende maatregel. De in beslag genomen zaak dient, zowel wat haar materiële- als haar rechtstoestand betreft, onveranderd te blijven vanaf de inbeslagname tot de opheffing van het beslag. Daarom is het echter vereist dat ze aan het beheer van haar eigenaar of andere rechthebbenden onttrokken wordt.

Hoewel het beslag slechts een schorsing van de uitoefening van het eigendomsrecht heet te zijn, kan niet ontkend worden dat een deel der rechten die uit de eigendom voortvloeien, definitief gekrenkt wordt.

Zulks wordt des te meer aanvoeld in de moderne samenleving waarin het beschikken over roerende zaken soms hoge waarden vertegenwoordigt.

Gedurende al de tijd dat de zaak onder beslag blijft kan de eigenaar haar niet gebruiken. Dat verlies kan niet meer goedge maakt worden doordat hij ze naderhand terug krijgt. Zelfs al duurde het beslag slechts enkele ogenblikken, de eigenaar wordt erdoor van zijn ius utendi beroofd.

Het definitief verlies van rechten blijkt nog duidelijker wanneer we een ander aspect van het eigendomsrecht beschouwen: het ius fruendi. Tijdens de duur van het beslag zal de zaak haar burgerlijke vruchten niet meer afwerpen. Zij zal bij voorbeeld niet kunnen verhuurd worden. De verloren tijd kan niet meer ingewonnen worden en de eigenaar zal voor immer verstoken blijven van de huurprijs voor de periode tijdens dewelke het beslag op zijn goed rustte.

Het is dus onmiskenbaar dat het beslag, hoewel het slechts een bewarende maatregel wil zijn, in de meeste gevallen rechten krenkt.

Omdat het beslag rechten krenkt is het een jurisdictionele handeling.

In het Répertoire Pratique du Droit Belge staat woordelijk geschreven (8): « Nous pensons qu'est acte de juridiction tout acte de l'information comportant emprise sur un droit d'un citoyen (...ordonnance de perquisition ou de saisie) ».

Braas (9) zegt het langs een omweg. Alleen tegen de jurisdictionele handelingen van de onderzoeksrechter kan de procureur des Konings verzet aantekenen. Het bevel waarin de onderzoeksrechter een beslag beveelt kan volgens Braas voorwerp worden van verhaal vanwege de procureur des Konings. Hierdoor aanvaardt de auteur dat het beslag een jurisdictionele handeling is.

Ook in het Duitse recht wordt het beslag in strafzaken ondubbelzinnig als een fnuiken van rechten aangezien. Ziehier hoe professor Eduard Kern van de universiteit van Tübingen het beslag omschrijft (10): « Beschlagnahme ist ein Eingriff in das Vermögen, und zwar die zwangweise Inbesitznahme von Sachen, die für den Strafprozess gebraucht und nicht freiwillig herausgegeben werden, durch Organe der Strafrechtspflege ».

Het is dan ook verrassend in het licht van wat voorafgaat te moeten lezen van de hand van een autoriteit als de heer Trousse (11): « La saisie est une mesure policière destinée à placer sous la main de la justice les objets qui seront ultérieurement soumis à confiscation ou qui seront nécessaires à la manifestation de la vérité ». Deze bepaling is de neerslag van de praktijk.

Er heerst in België tegenstrijdigheid tussen theorie en praktijk aangaande een zo fundamenteel beginsel als de juridische aard van het beslag. Het hoeft ons dan ook niet te verwonderen dat hierin de bron schuilt van

heel wat moeilijkheden en van de terughoudendheid van auteurs en rechtspraak ter zake.

2. De overheid bevoegd tot het leggen van beslag.

A. Vergelijkend recht.

Het komt mij nuttig voor alvorens het probleem in Belgisch recht te bespreken, heel in het kort na te gaan hoe onze drie continentale buurlanden de aangelegenheid regelden. Bij hen bestaat een zuivere toestand. Waar de aard van de rechtshandeling duidelijk omschreven is zal het antwoord op de vraag « welke overheid mag beslag leggen ? » geen moeilijkheden meer opleveren.

1. Duitsland.

We hadden de gelegenheid aan te tonen dat in Duitsland ondubbelzinnig de dwingende aard van het penale beslag en dus ook het schenden van rechten door het leggen van beslag, aanvaard wordt.

Logisch hierbij aansluitend kan het beslag alleen maar *bevolen* worden door een rechter.

Nochtans kan de Staatsanwalt of een zijner hulp-officiëren (Hilfsbeamter der Staatsanwaltschaft) bij hoogdringendheid (bei Gefahr im Verzug) beslag laten leggen (12). In dit geval echter moet het beslag steeds door een rechter bekrachtigd worden (13).

Even konsekwent kan in Duitsland de *uitvoering* van het beslag door elke politiebeambte geschieden, zelfs indien deze geen hulpofficier van de Staatsanwalt is (14).

2. Frankrijk.

De nieuwe Franse Code de Procédure Pénale (15) die de oude Code d'Instruction Criminelle van 1808 vervangt, trekt niet het scherpe onderscheid tussen huiszoeking en beslag, en blijft vanuit dit opzicht enigszins in de ban van het oude, maar hij neemt ten aanzien van het probleem geschapen door het karakter van het beslag en de gevolgen daarvan, duidelijk stelling.

Terwijl er aan de machten van de onderzoeksrechter natuurlijk principieel niets te wijzigen viel en men aan de traditionele regeling voor het geval van ontdekking op heterdaad — mits uitbreiding nochtans van deze proceduur tot alle « délits » — vasthield, (16) werd nauwkeurig bepaald wie, en in welke omstandigheden, beslag mocht leggen tijdens het opsporingsonderzoek (enquête préliminaire genoemd in Frankrijk).

In artikel 76 van de nieuwe Code de Procédure Pénale wordt aan de officieren van gerechtelijke politie tijdens het opsporingsonderzoek, de macht gegeven beslag te leggen, maar uitsluitend mits de uitdrukkelijke toestemming van de beslagene.

De voorwaarden zijn erg streng: « Cet assentiment doit faire l'objet d'une déclaration écrite de la main de l'intéressé, ou, si celui-ci ne sait écrire, il en est fait mention au procès-verbal ainsi que de son assentiment ».

Immers, zegt de Instruction Générale C 135 (17): « L'officier de Police judiciaire ne dispose d'aucun pouvoir de coercition dans le cadre de l'enquête préliminaire ».

Het is dus duidelijk: tijdens het opsporingsonderzoek en buiten het geval van heterdaad, kan geen beslag gelegd worden dan mits de uitdrukkelijke en schriftelijke door de beslagene zelf verleende toestemming.

3. *Nederland.*

Ingeval van ontdekking op heterdaad verleent de Nederlandse wet (18) aan de officier van justitie en de opsporingsambtenaren bijzondere machten die veel gelijkenis vertonen met deze waarover in dergelijke omstandigheden de Belgische procureur des Konings beschikt.

Buiten het geval van heterdaad wordt aan hem — namelijk ieder opsporingsambtenaar — (19) « die de verdachte aanhoudt of staande houdt » het recht toegekend « de voor inbeslagname vatbare voorwerpen, door dezen met zich gevoerd, in beslag te nemen ». rechter-commissaris geniet natuurlijk van de volheid der machten inzake beslag (20).

B. *Belgisch recht.*

1. *Beslag gelegd door de procureur des Konings of zijn hulpofficieren in geval van ontdekking op heterdaad en inbeslagname door de onderzoeksrechter.*

De procureur des Konings (21) en zijn hulpofficieren (22) hebben speciale machten ingeval van ontdekking op heterdaad van een feit dat van aard is een lijf- of schandstraf mee te brengen.

De bedoelde artikelen hebben hoofdzakelijk voor doel de huiszoeking te regelen. In meer secundaire orde wordt van het beslag gesproken. In deze gevallen mogen de procureur des Konings en zijn hulpofficieren de voorwerpen, opgesomd in de artikels 35 en 36 van het Wetboek van Strafvordering, in beslag nemen.

Men is het niet eens over de interpretatie die moet gegeven worden aan de woorden « een feit dat van aard is dat het een lijf- of schandstraf mee-brengt ».

Dergelijk feit zeggen de enen is gelijk te stellen met een misdaad. Bijgevolg gelden deze uitzonderlijke regelen niet bij ontdekking op heterdaad van een wanbedrijf (23).

Simon (24) huldigt een extensieve interpretatie en spreekt van ontdekking op heterdaad van een misdaad of van een wanbedrijf.

Impliciet wordt de stelling van Simon bijgetreden door het Hof van Beroep te Brussel (25). In casu werd een geldige huiszoeking verricht ten einde elementen te ontdekken die het bewijs van een vruchtafdrijving konden leveren. Toevallig werd een verweerwepent ontdekt en in beslag genomen. Dergelijk beslag werd door het Hof als geldig aanzien omdat het gelegd werd door een bevoegde overheid bij vaststelling op heterdaad, ter gelegenheid van een wettelijk regelmatige huiszoeking. Het op heterdaad ontdekte misdrijf in verband met het verweerwepent kan nochtans slechts een wanbedrijf wezen.

Dezelfde machten worden aan de procureur des Konings en zijn hulpofficieren toegekend ingeval van vaststelling van misdaad of van wanbedrijf (de tekst is formeel) na aanzek van de heer des huizes (26).

Terloops weze aangestipt dat de veldwachters voor de misdrijven tegen het Land- en Boswetboek ingevolge artikel 16 van het Wetboek van Strafvordering een speciale bevoegdheid ontvingen: « Ze volgen de weggenomen voorwerpen ter plaatse waar ze ondergebracht zijn en stellen ze onder sequester ». Voor het geval zulks een huiszoeking meebrengt voorziet de wet verder aparte verplichtingen.

De onderzoeksrechter geniet van de volheid der

onderzoeksmacht tijdens het eigenlijke onderzoek en zijn recht tot inbeslagname brengt dan ook geen moeilijkheden mede (27).

Bij ontdekking op heterdaad heeft hij dezelfde rechten als de procureur des Konings (28).

Ter opsporing en inbeslagname van papieren, titels en bescheiden, mag de onderzoeksrechter niet aan gelijk welke officier van gerechtelijke politie opdracht geven. Zijn keuze is beperkt door artikel 24 van de Wet van 20 april 1874, gewijzigd door de Besluitwet van 1 februari 1947 artikel 1. Ingevolge deze tekst kunnen voor bedoelde inbeslagname slechts gedelegeerd worden officieren van gerechtelijke politie die tevens hulpofficieren van de procureur des Konings zijn en daarbij territoriaal bevoegd.

De beperking geldt enkel voor de inbeslagname van papieren titels en bescheiden. Een opdracht tot huiszoeking en beslag gegeven door de onderzoeksrechter aan een politiecommissaris kan rechtsgeldig uitgevoerd worden door diens adjunct-politiecommissaris wanneer het om beslag op andere dan bedoelde voorwerpen gaat (29).

Wanneer de onderzoeksrechter aan een officier van gerechtelijke politie een opdracht tot huiszoeking overmaakt dan wordt dit trouwens in principe, ook als het om het opsporen van papieren, titels of bescheiden gaat, aan het ambt gedaan. Wanneer de aanzochte officier van gerechtelijke politie belet is ertoe over te gaan, dan wordt de opdracht geldig uitgevoerd door degene die hem wettig vervangt (30).

Onder papieren in de zin van artikel 24 der wet van 20 april 1874 moet worden verstaan « papieren met een geheim of intiem en privaat karakter of zaakgeschriften », maar geen koopwaar die onder het publiek verspreid wordt (31). In casu ging het om met de goede zeden strijdige boeken die in een boekhandel onder beslag werden genomen. De delegatie die door voornoemd artikel 24 verboden is, mag in onderhavig geval wel geschieden en de door de onderzoeksrechter aangeduide officier van gerechtelijke politie mag op zijn beurt een ander officier van gerechtelijke politie met de uitvoering gelasten.

2. *Inbeslagname door de rechter over de feiten.*

Op het eerste zicht lijkt zulks verrassend.

Het is nochtans mogelijk dat het nut van een inbeslagname slechts duidelijk wordt bij de behandeling vóór de rechtbank. Het is overigens volkomen conform met de juridische natuur van het beslag dat een rechter ertoe overgaat.

Er bestaat rechtspraak waarin de mogelijkheid voor de rechter over de feiten, tot inbeslagname over te gaan, wordt aanvaard (32). Klager bleek in het bezit te zijn van een boekje toen hij als getuige door de correctionele rechtbank werd onderhoord. De rechtbank beval de inbeslagname. Een dergelijk vonnis werd door het Hof van Beroep te Luik als een voorbereidend vonnis aanzien.

3. *Inbeslagname tijdens het opsporingsonderzoek en buiten het geval van ontdekking op heterdaad.*

De Code d'Instruction Criminelle van 1808 maakt geen melding van het opsporingsonderzoek. Slechts meer dan een eeuw later werd daarvan voor het eerst gewag gemaakt in het Wetboek toen artikel 138 gewijzigd werd.

Er is dus geen tekst die het beslag tijdens het opsporingsonderzoek behandelt. Het grootste deel der

zaken blijft nochtans in het stadium van het opsporingsonderzoek. Het is dan ook onvermijdelijk dat tijdens de informatie vaak tot inbeslagname dient te worden overgegaan.

Het is dus van groot belang te weten of een officier van gerechtelijke politie die, ingeval van ontdekking op heterdaad, van het Wetboek de macht ontving tot inbeslagname over te gaan, hiertoe nog bevoegd blijft bij ontstentenis van heterdaad, en, wat meer is, of een gewoon agent van gerechtelijke politie, waarover het Wetboek in verband met het beslag ingeval van heterdaad niet spreekt, tijdens het opsporingsonderzoek beslag kan leggen.

Het hoeft geen betoog dat hier buiten bespreking blijft het geval waarbij, om tot inbeslagname te kunnen komen, een woning tegen de wil van de bewoner dient betreden te worden: in zulk geval is een bevel van de onderzoeksrechter nodig.

a) Teruggrijpend naar de principes omtrent de juridische aard van het beslag komt het mij voor dat het antwoord zich opdringt.

Het antwoord moet negatief wezen voor wie aanvaardt dat door het beslag getornd wordt aan het genots- en gebruiksrecht van de beslagene.

Dan immers is het beslag een jurisdictionele handeling en hoort het gelegd te worden door een rechter. Bij uitzondering heeft de wetgever die macht aan een ander dan een rechter verleend.

Bij ontstentenis van een wet desaangaande zou een officier van gerechtelijke politie in algemene regel niet, en een agent van gerechtelijke politie nooit over de bevoegdheid beschikken beslag te leggen.

b) Een dergelijke wet bleef uit, althans voor de strafzaken in het algemeen.

Uit de nood toch tot inbeslagname over te gaan in het grote getal zaken die niet aan de onderzoeksrechter konden overgemaakt worden, is de gewoonte ontstaan.

In de praktijk wordt beslag gelegd door om het even welke officier of agent van gerechtelijke politie. In de meeste gevallen zal de procureur des Konings pas bij het lezen van het proces-verbaal vernemen dat door de politie of de rijkswacht, enkele dagen vroeger, beslag werd gelegd.

Zolang er geen huiszoeking bij te pas komt die buiten de toestemming van de bewoner dient uitgevoerd, wordt de Belgische burger bij eenvoudige beslissing van de procureur des Konings, of zelfs van elke agent van gerechtelijke politie, van zijn recht op zijn zaak tijdelijk beroofd.

c) De rechtsleer, en dan zeker de oudere, laat het probleem doorgaans onaangeroerd.

De openingsrede op 1 oktober 1896 voor het Hof van beroep te Gent uitgesproken door de heer procureur-generaal Hynderyck de Theulegoet handelde over « Des perquisitions et des saisies en matière répressive » (33). Het is een merkwaardige studie waarin over allerhande detailkwesties in zake beslag gesproken wordt, maar niet over het beslag tijdens het opsporingsonderzoek.

In de Pandectes Belges (34) wordt gezegd dat de rijkswacht of de andere agenten van de openbare macht, tijdens hun informatie, voorwerpen kunnen in beslag nemen buiten de gevallen voorzien in het Wetboek van Strafvordering. De aldus aan het gerecht overgemaakte voorwerpen kunnen dienen om de rechter voor te lichten, hoewel deze voorwerpen niet werden in beslag genomen in de gevallen en volgens de

formaliteiten voorgeschreven door het Wetboek. Dit is zelfs in de meeste gevallen de gebruikelijke handwijze, voegt de auteur er aan toe.

Dit alles wordt in de Pandectes Belges zonder meer geaffirméerd en de auteur laat na te vermelden waarop hij zijn zienswijze steunt. Een der weinige auteurs die het onderwerp aansnijden is Hoeffler (35).

d) De kloof tussen theorie en praktijk die hier zoals in zovele domeinen van onze strafvordering, groot is, kon overbrugd worden door de wetgever.

Deze zorgde echter voor geen regeling van het gemeen recht inzake beslag.

Toch onstond er een aanzienlijk aantal teksten die het beslag in speciale gevallen regelen.

Ten titel van voorbeeld volgen hieronder een aantal willekeurig gekozen vermeldingen van bijzondere wetten. Uit deze teksten blijkt weliswaar niet dat de wetgever het beslag in het algemeen heeft willen regelen, maar uit de steeds weerkerende bevoegdheid tot het leggen van beslag, buiten het geval van heterdaad, zelfs aan gewone agenten van gerechtelijke politie toegekend, mogen we afleiden dat het principe dat de wetgeving op dit ogenblik beheerst, die weg uitgaat.

Wet van 27 mei 1960 tot bescherming tegen het misbruik van economische machtpositie, artikel 23. De tot het vaststellen der misdrijven aangestelde « ambtenaren » kunnen onverminderd de bevoegdheid der officieren van gerechtelijke politie, alle bescheiden in beslag nemen welke noodzakelijk zijn om het bewijs van een overtreding te leveren, foto- of andere copies van de aan hun toezicht onderworpen bescheiden nemen of doen afnemen.

Wet van 29 maart 1958 betreffende de bescherming van de bevolking tegen de uit ioniserende stralen spruitende gevaren, artikel 5. De door de Koning aangewezen personen die belast zijn met het toezicht op de toepassing van de ter uitvoering van de artikelen 2 en 3 genomen besluiten kunnen de apparaten of de stoffen in beslag nemen die geproduceerd, vervaardigd, gehouden, vervoerd of gebruikt worden onder voorwaarden die niet stroken met de voorschriften van de wet of dezer uitvoeringsbesluiten. Dit alles onverminderd de ambtsbevoegdheden van de officieren van gerechtelijke politie.

Wet van 1 juli 1956 betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen art. 18 § 4. Het motorrijtuig kan in beslag genomen worden door ieder officier van gerechtelijke politie of door ieder agent van de openbare macht die het recht heeft proces-verbaal op te maken wegens overtredingen van de voorschriften inzake verkeer.

Koninklijk Besluit nr 244 van 15 februari 1936 omtrent de mengsels en de herkomstwijzing van sommige categorieën van boter, artikel 8 alinea 3. Onverminderd de bevoegdheid van de officieren van gerechtelijke politie worden de ambtenaren en bedienden aangeduid die mogen monsters nemen, bewaarsstellingen of inbeslagnemingen uitvoeren.

Wet van 30 maart 1936 betreffende het verbieden der surrogaten van sommige zuivelprodukten, art. 3. Onverminderd de plichten die rusten op de officieren van gerechtelijke politie wordt een ganse reeks ambtenaren en agenten aangeduid die mogen stalen nemen, inbewaaringstellen en in beslag nemen.

Wet van 8 juli 1935 betreffende boter, margarine, bereide vetten en andere eetbare vetten, artikel 22. De ambtenaren door de regering gelast mogen de

producten bij deze wet bedoeld of voorwerpen gebruikt of bestemd voor hun voortbrenging, fabricage of bereiding, in bewaring stellen of in beslag nemen.

Besluitwet van 22 januari 1945 betreffende het befeugelen van elke inbreuk op de reglementering betreffende de bevoorrading van het land, artikels 6 en 7. Een ganse reeks ambtenaren en agenten die geen officier van gerechtelijke politie zijn mogen niet alleen producten maar zelfs allerhande documenten in beslag nemen. De bepalingen van deze besluitwet zijn van toepassing op talloze thans van kracht zijnde besluiten.

Koninklijk Besluit nr 58 van 20 december 1934 aangaande wijn, vruchtenwijn, wijnachtige dranken en oenologische producten, artikel 7 § 1 C. De beambten door de regering gelast mogen tot inbeslagname overgaan.

De Regentsbesluiten van 11 februari 1946 en 27 september 1947, artikelen 21 en 22 betreffende de arbeidsbescherming, verlenen aan de burgemeester de macht om, bij gevaar voor de veiligheid of de gezondheid van het personeel of van de bureaus, op verslag van de technische beambte, het werk in de betrokken onderneming te doen stopzetten en de apparaten te verzegelen. Wanneer de burgemeester in gebreke blijft te handelen of ingeval van uiterste hoogdringendheid mag die technische beambte op eigen initiatief deze maatregelen treffen.

Voor wat de schouwspelen betreft moeten de ingenieurs met het toezicht belast zich niet eens wenden tot de burgemeester. Zij kunnen zelf de inbeslagnemingen doen. (36)

Dit zijn slechts enkele voorbeelden. Men zou de lijst eindeloos lang kunnen maken.

Het komt mij in elk geval voor dat in de ogen van de wetgever der jongste decennia van de twintigste eeuw de inbeslagname geen jurisdictionele handeling meer is. Voor het gemeen recht bleef de tekst uit.

e) Men had er zich kunnen aan verwachten dat de rechtspraak aan het probleem een definitieve oplossing zou geven, zoals gebeurd is voor zovele betwiste punten van onze strafproceduur.

Dit is niet geschied. De rechtspraak is over deze aanleggenheid eerder schaars, niet eensluidend, en het Hof van Cassatie nam, bij mijn weten althans, nog geen principële beslissing.

1) Het Hof van beroep te Brussel koos duidelijk de kant van de engere interpretatie, in een arrest van 1942 (37). Door twee rijkswachters die geen officieren van gerechtelijke politie waren, namelijk wachtmeeesters, werd een paard in beslag genomen, in de loop van een opsporingsonderzoek gevoerd naar aanleiding van de klacht wegens diefstal uitgaande van de eigenaar van het paard. De Code d'Instruction Criminelle, redeneerde het Hof, verleende aan de procureur des Konings en zijn hulpofficieren de macht beslag te leggen ingeval van op heterdaad vastgestelde misdaad, volgens artikel 35, en ingeval van vaststelling van een misdaad of van een wanbedrijf op aanzoek van de heer des huizes, dit laatste volgens artikel 46. Zelfs indien de heterdaad aangenomen wordt in bedoeld geval, dan staat het vast dat deze wachtmeeesters geen officieren van gerechtelijke politie, hulpofficieren van de procureur des Konings zijn. Bijgevolg was het beslag niet geldig en kon door deze handeling het paard niet onder de macht van de openbare overheid geplaatst worden.

Terloops weze een vonnis van de rechtbank van Verviers aangehaald (38). De rechtbank verklaarde on-

geldig het beslag door agenten van de controle der ravitailleringdiensten gelegd op flessen alcohol, wegens inbreuken op de accijnswetgeving. Beambten aangesteld voor het opsporen van een bepaald misdrijf hebben volgens de rechtbank geen bevoegdheid voor het opsporen en het leggen van beslag ter zake van een ander speciaal misdrijf.

2) De ruimere opvatting wordt verdedigd door het Hof van beroep te Luik (39). In casu werd een jonge kerel op heterdaad betrapt toen hij drager was van een verboden wapen. De vaststelling gebeurde en het wapen werd in beslag genomen door een wachtmeeester van de Rijkswacht, dus een gerechtsdienaar die geen officier van gerechtelijke politie is. Het Hof verklaarde het beslag geldig (« la saisie est régulière »).

Een arrest van het Hof van beroep van Nîmes (40) verdient vermelding omdat het stamt uit de tijd toen in Frankrijk ook de Code d'Instruction Criminelle nog van toepassing was. Een dronkaard verwekte last in een café. Na opleiding werd hij in het politiebureau gefouilleerd en er werd bevonden dat hij drager was van een verboden wapen. Het beslag op dit wapen gelegd werd geldig verklaard omdat, volgens het Hof, de agenten na de fouillering bij wijze van politionele veiligheidsmaatregel, ingevolge hun normale functies, aan hun overste dadelijk de misdrijven die zij vaststellen ter kennis moeten brengen. Deze zijn op hun beurt gehouden dadelijk de procureur de la République op de hoogte te stellen.

3) Voor zover mij bekend is nam het Hof van Cassatie nog niet rechtstreeks stelling.

In 1947 (41) had het Hof te oordelen over het volgende geval. Een betichte was gestraft op grond van artikel 507 S.W. om inbeslaggenomen voorwerpen bedrieglijk weggemaakt te hebben. De betichte hield vol dat het beslag gelegd was door de procureur des Konings, terwijl het misdrijf om hetwelk beslag werd gelegd, niet op heterdaad was vastgesteld. Bijgevolg zegde hij was het beslag nietig en kan er geen inbreuk op artikel 507 gepleegd zijn. Het Hof antwoordde dat de procureur des Konings ingevolge artikel 35 WSV van de wetgever de macht ontvangen heeft tot beslaglegging over te gaan (le pouvoir de procéder à des saisies). Van zodra het vaststaat dat het geschonden beslag werd gelegd door een overheid die beslag mag leggen, is het zonder belang dat dit beslag naderhand nietig verklaard wordt, hetzij wegens een gebrek in de proceduur, hetzij omdat de bedoelde overheid beslag had gelegd naar aanleiding van een geval waarin ze wettelijk geen inbeslagname mocht verrichten.

Het artikel 507 SW zegde het Hof, straft het niet eerbiedigen van het beslag gelegd door een overheid die *kon* beslag leggen.

Aldus werd het probleem van het beslag gelegd tijdens het opsporingsonderzoek niet opgelost door de rechtspraak.

3. Het voorwerp van het beslag.

Het Wetboek leert ons dat op de meest diverse zaken kan beslag gelegd worden :

« de wapenen... en al wat tot het plegen van de misdaad of het wanbedrijf schijnt gediend te hebben of bestemd te zijn geweest, alsook alles wat erdoor schijnt verkregen te zijn, kortom alles wat dienen kan tot de openbaring van de waarheid » (42).

« de papieren of andere stukken en zaken in het bezit van de verdachte » (43).

« papieren of zaken » (44).

Men kan bezwaarlijk teksten indenken die algemener zijn.

Wanneer de in beslag te nemen zaak een deel is van het stoffelijk overschot van een mens dan wordt de aangelegenheid kieser. Het Hof van Cassatie (45) bepaalde dat de onderzoeksrechter een bloedstaal mag nemen uit het lijk van de overledene indien hem zulks nuttig voorkomt binnen het kader van het onderzoek naar aanleiding van een onvrijwillige doding.

De onderzoeksrechter oordeelt in geweten wat hij in het belang van het onderzoek in beslag moet nemen. Hij kan niet gedwongen worden door de voorzitter der rechtbank zetelende in kortgeding, zijn verrichtingen te beperken tot een deel van de inbeslaggenomen zaken (46).

In de meeste gevallen voorzien door de artikelen 87 tot 89 van het WSV, beschikt de onderzoeksrechter over de mogelijkheid beslag te leggen. Maar zulks is voor hem in geen deele een verplichting (47).

Op grond van zekere principes worden de mogelijkheden tot beslag soms beperkt.

a) De rechten van de verdediging verzetten er zich tegen dat beslag zou gelegd worden op de correspondentie tussen advocaat en cliënt.

Het is ook duidelijk dat wanneer de betichte een persoonlijk dossier heeft verzameld met het oog op zijn verdediging, beslag op deze bundel niet geoorloofd is. Er werd nochtans beslist dat de rechten van de verdediging niet geschonden worden indien alle stukken werden teruggegeven en het openbaar ministerie van de inbeslaggenomen stukken geen gebruik maakte en het vonnis of arrest niet op die stukken gesteund is (48).

b) Het beroepsgeheim perkt ook de mogelijkheden tot beslag verder in.

Bij een geneesheer mag beslag gelegd worden op de documentatie die hij betreffende de ziekten van zijn cliënten heeft aangelegd indien deze stukken in betrekking staan met de strafbare feiten die door de geneesheer zelf gepleegd werden (49) (50).

Het zou niet toegelaten zijn systematisch beslag te leggen op alle dossiers, fiches, en gelijkaardige boeken en documenten in het bezit van een geneesheer of van een hospitaal (50).

Geneeskundige bescheiden van alle aard die normaal onder het beroepsgeheim vallen, doen dit niet meer wanneer ze niet meer de uitoefening van het beroep aanbelangen, maar misdadigheid dekken (51). In een vonnis van de correctionele rechtbank te Antwerpen lezen we de volgende belangwekkende overwegingen (52): « Indien de verdenking welke op een geneesheer weegt aan de hand van bepaalde en afdoende gegevens, een of zelfs meerdere bepaalde concrete vruchtafdrijvingen te hebben gepleegd, wel toelaat, ten gerieve van het ingestelde onderzoek, de fiches van die gevallen aan te slagen, het, anderzijds, volstrekt moet worden uitgesloten dat, te dier gelegenheid, al de fiches of zelfs enige andere fiches zouden worden aangeslagen, ten einde uit het nazicht en de ontleding ervan, en de hieruit ontstane vermoedens, navorsingen, opsporingen, identificaties en verhoren uit te werken dewelke nieuwe misdrijven t.t.z. nieuwe feiten moeten veropenbaren ».

4. Het doel van het beslag.

Het hoeft geen betoog dat het beslag in strafzaken een zuiver penaal doel nastreeft.

Het beslag heeft een conservatoir karakter: de zaken die onder beslag gelegd worden moeten, zo wat hun

materiële als juridische toestand betreft, van alle wijziging gevrijwaard blijven tot aan het eindvonnis.

In de eerste plaats zal zulks van nut zijn bij de bewijsvoering.

De teksten van het Wetboek van Strafvordering zeggen het duidelijk: « alles wat kan dienen tot de openbaring van de waarheid » (53); « de voorwerpen die hij voor de openbaring van de waarheid geschikt acht » (54); « papieren of zaken... die tot overtuiging of ontlasting kunnen dienen » (55). Zowel ten voor- al ten nadele van de betichte kunnen de inbeslaggenomen voorwerpen dienstig zijn.

Ook met het oog op de verbeurdverklaring zal er beslag gelegd worden. Al de zaken die onder de toepassing van artikel 42 SW, kunnen vallen moeten in hun originele toestand bewaard worden. Gezien de meeste zaken slechts kunnen verbeurd verklaard worden indien ze de eigendom van de betichte zijn, is het van belang te beletten dat de verdachte tussen het aanvangen van het onderzoek en het eindvonnis, zich van zijn eigendomsrecht zou ontdoen.

Het is merkwaardig hoe naast deze zuiver penale doeleinden, motieven van civielrechtelijke aard meer en meer beginnen op te duiken. Het Ancien Régime kende vaak een ordeloos dooreenstrengelen van de verschillende rechtstakken. De Franse Revolutie meende daaraan voor goed een einde te hebben gesteld met voor een doorgedreven scheiding te zorgen. Maar langzamerhand zien we de interpenetratie van de rechtstakken, die nooit is kunnen uitgeschakeld worden, veld winnen. Zo ook op gebied van het beslag. Twee voorbeelden zullen dit verduidelijken.

Het K.B. nr. 260 van 24 maart 1936 organiseert de handhaving van het beslag in strafzaken, nadat de opheffing ervan bevolen werd, met als enig doel belangen te dienen die van uitsluitend burgerrechtelijke aard zijn. Men wil beletten dat de partij die beweerde rechten te hebben op de vrijgegeven zaak, in feite zonder doeltreffend verhaal zou blijven tegen de beslagene die eenmaal terug in het bezit van de zaak, deze zou laten verdwijnen. Een ganse procedure wordt te dien einde georganiseerd, en aan de griffier worden taken opgelegd die met strafrechtelijke doeleinden niets meer gemeens hebben.

Het lijkt ook gepast hier een bijzondere wet aan te halen: de wet van 1 juli 1956 betreffende de verplichte verzekering van motorvoertuigen. Beslag moet gelegd worden op het voertuig dat, in de voorwaarden door de wet voorzien, onverzekerd gebezigd wordt. Dat beslag mag pas gelicht worden wanneer het bewijs van een geldige verzekering geleverd wordt en de gerechts-bewaringskosten betaald werden.

Nochtans is het openbaar ministerie verplicht, zelfs indien al deze voorwaarden gerealiseerd werden, het beslag te handhaven, wanneer het blijkt uit het onderzoek, dat er personen zijn die rechten zouden kunnen laten gelden voortspruitende uit schade hun veroorzaakt door het gebruik van bedoeld voertuig. Deze personen worden verwittigd dat ze binnen een termijn, die minstens 15 dagen moet bedragen, hun rechten moeten laten gelden. In afwachting wordt het beslag door het openbaar ministerie niet gelicht tot er een eindvonnis is waarvan de uitvoering niet kan of niet meer kan verhinderd worden door enig verhaal. Opheffing kan nochtans in Kortgeding gevraagd worden.

Hier gaat de wetgever veel verder dan in het koninklijk besluit van 24 maart 1936. In laatstgenoemd koninklijk besluit werd de teruggave opgeschorst omdat anderen dan de beslagene mogelijk rechten bezaten op de zaak zelf. De wet van 1956 handhaaft een beslag,

dat geen enkel penaal doeleinde meer dient, omdat men van de zaak een onderpand maakt, een goed, waarop de executie moet mogelijk worden gemaakt van een titel die de eventuele schuldeiser van de eigenaar dier zaak zich nog moet verwerven.

5. De formaliteiten te vervullen bij de inbeslagname.

1. Het Wetboek van Strafvordering beschrijft nauwkeurig de formaliteiten die bij de inbeslagname dienen in acht genomen te worden. Artikel 38 voorziet dat de in beslag genomen voorwerpen gesloten worden en verzegeld indien het mogelijk is; of indien er niet kan op worden geschreven, worden zij in een vat of in een zak gedaan, waaraan de procureur des Konings een strook papier hecht, die hij met zijn zegel verzegelt.

Luidens artikel 39 moeten de verrichtingen in artikel 38 voorgeschreven geschieden in de aanwezigheid van de verdachte, indien hij aangehouden werd, en indien hij er niet wil of niet kan bij aanwezig zijn, in aanwezigheid van een gemachtigde die hij zal aanstellen. De voorwerpen worden hem voorgehouden ten einde ze te herkennen en te paraferen, zo daartoe aanleiding bestaat; ingeval van weigering wordt er in het proces-verbaal melding van gemaakt.

Van de in de woning van de verdachte gevonden papieren of zaken die tot ontlasting kunnen dienen maakt de procureur des Konings proces-verbaal op (56). Ook wanneer de procureur des Konings ter plaatse van het misdrijf tot inbeslagname overgaat, worden de zaken aan de verdachte ge'oond en wordt de verdachte aangemaand om zich te verklaren over deze in beslag genomen voorwerpen. Van een en ander wordt proces-verbaal opgemaakt dat getekend wordt door de verdachte ofwel wordt van zijn weigering melding gemaakt (57).

2. Voornoemde artikelen zijn toepasselijk op de ambtsbezigheden van de procureur des Konings of zijn hulpofficieren (58) ingeval van ontdekking op heterdaad of daarmee gelijkgestelde gevallen, zoals wanneer de verdachte door het openbaar gerucht vervolgd wordt (59) en wanneer de heer des huizes een onderzoek vraagt nadat een misdaad of een wanbedrijf gepleegd werd (60).

Ook op de activiteiten van de onderzoeksrechter zijn de artikelen 35 - 36 - 37 - 38 - 39 van het WSV toepasselijk (61).

3. Een eensgezinde en constante rechtspraak houdt voor dat de formaliteiten door het Wetboek voorzien niet op straf van nietigheid zijn voorgeschreven.

Aldus werd beslist ten aanzien van artikelen 38 en 39 (62). In bedoeld geval was een bloedstaal genomen zonder dat de formaliteiten van voornoemde artikelen nageleefd waren. Het betrof de tijd toen het nemen van een bloedstaal nog niet door de wet geregeld was. Het Hof besliste dat de rechtsmacht van wijzen soeverein oordeelt wanneer bij niet naleving van voornoemde artikelen de rechten van de verdediging geschonden zijn.

Eveneens leerde ons het Hof van Cassatie (63) dat, vermits de artikelen 35 - 37 - 39 - 89 van het WSV, niet op straf van nietigheid zijn voorgeschreven, de rechter in elk geval afzonderlijk oordeelt of de niet volgens deze voorschriften in beslag genomen voorwerpen hun bewijskracht behouden. In casu had een burgemeester een huiszoeking verricht ingevolge geldig bevel van de onderzoeksrechter. Ten huize van de verdachte had hij een sleutel in beslag genomen en van deze verrichting werd een proces-verbaal opgesteld. Daarna ging de onderzoeksrechter zelf ter plaatse tot onder-

zoek over in de aanwezigheid van de betrokkene die dan geen enkel bezwaar uit.e. De inbeslaggenomen voorwerpen oordeelde het Hof, behouden in zulk geval al hun bewijskracht.

Ook ten aanzien van de formaliteiten voorgeschreven door de wet van 4 augustus 1890 en de besluiten ter uitvoering daarvan genomen, besliste het Hof van Cassatie (64) dat de bij het beslag in acht te nemen pleegvormen niet op straf van nietigheid zijn voorgeschreven. Ook de bij artikelen 448 en volgende van het WSV voorgeschreven bijzondere formaliteiten bij de neerlegging van een vals beweerd stuk zijn niet op straf van nietigheid voorgeschreven (65).

In een recent arrest bevestigde het Hof zijn rechtspraak (66). In casu had de onderzoeksrechter en zijn griffier nagelaten het inbeslag genomen stuk te paraferen; de vals beweerde stukken waren ook niet « ne varietur » getekend. De artikelen 36 tot 39 en 448 en 450 van het WSV zegde het Hof, zijn niet op straf van nietigheid voorgeschreven.

Een beslag is niet nietig alleen maar omdat op het ogenblik ervan de zaken die er het voorwerp van zijn, betrekking hebben op een reeds verjaard misdrijf. Dit alles belet de beslagleggende agenten niet te handelen conform aan artikel 29 van het WSV (67).

Het is ook een vaststaand principe dat beslag kan gelegd worden tegen hem die niet de eigenaar is van de inbeslaggenomen zaak (68).

4. Ook de artikelen 87 - 89 - 39 die de handelingen van de onderzoeksrechter beheersen zijn niet op straf van nietigheid voorgeschreven (69).

De wet van 4 augustus 1890 en het koninkl. besluit van 28 februari 1891 betreffende bedrog inzake boter en margarine voorzien een speciale manier van beslaglegging op stalen. Deze teksten zijn niet toepasselijk op de onderzoeksrechter. Voor hem gelden enkel de artikelen 35 en volgende van het W.S.V. (70).

Wanneer de onderzoeksrechter aan een officier van gerechtelijke politie opdracht geeft tot huiszoeking over te gaan ten einde een misdrijf vast te stellen dan krijgt die officier daardoor de bevoegdheid alle elementen van het bewijs te verzamelen en ook beslag te leggen. Zulks moet niet uitdrukkelijk in de opdracht vermeld zijn (71).

5. Men zou zich kunnen afvragen of artikelen 38 en volgende van het Wetboek ook toepasselijk zijn op het beslag gelegd in het kader van een opsporingsonderzoek. Het antwoord op die vraag zal weinig praktisch nut hebben vermits bedoelde artikelen niet op straf van nietigheid zijn voorgeschreven.

In de praktijk worden ze, bij beslag tijdens een informatie, niet toegepast.

In de Pandectes Belges (72) wordt bevestigd dat de formaliteiten voorzien door het WSV voor het beslag niet toepasselijk zijn bij het opsporingsonderzoek.

Het komt mij voor dat het essentieel is dat door de beslagleggende overheid aan de beslagene op duidelijke en ondubbelzinnige wijze ter kennis gebracht wordt dat zijn zaak onder beslag komt. Zulks moet uit de bundel blijken. In de praktijk laat men deze kennisgeving dikwijls door de beslagene naamtekenen. Zulks is vooral van belang bij de toepassing van artikel 507 SW.

Er dient tevens voor gezorgd dat de inbeslaggenomen goederen duidelijk geïdentificeerd worden zodat bij de latere behandeling van de zaak voor de rechtbank geen twijfel over de identiteit kan ontstaan.

Hoofdzakelijk is echter dat de rechten van de verdediging niet geschonden worden. Veel meer schijnt er door het Hof van Cassatie niet vereist te worden.

6. De rechten van de verdediging en het beslag.

De theorie omtrent de rechten van de verdediging werd door onze rechtspraak en vooral door het Hof van Cassatie ontwikkeld (73). Uit de schending van datgene wat door het Hof van Cassatie als de rechten van de verdediging aanzien wordt, leidt het Hof steeds nietigheid af.

We hadden reeds een paar malen de gelegenheid dergelijke beslissingen aan te halen. Hier volgen nog enkele voorbeelden.

Wanneer een agent gelast met de gerechtelijke politie een onwettige daad stelt die voor gevolg heeft dat zekere zaken kunnen in beslag genomen worden en de verdachte kan onderhoord worden, dan kunnen deze gegevens geen basis vormen voor vervolging of veroordeling van bedoelde verdachte (74). In casu ging het om provocatie. De politie had gedurende de oorlog aan de verdachte rantsoeneringszegels « in het zwart » laten aanbieden.

We stipten reeds aan dat de artikelen 38 en 39 van het WSV niet op straf van nietigheid voorgeschreven zijn. Nochtans zou het kunnen dat door het niet naleven van de formaliteiten door die artikelen voorgeschreven de rechten van de verdediging geschonden worden. Of dit inderdaad zo is behoort tot de soevereine beoordeling van de rechter over de feiten (75).

Tijdens het leggen van het beslag ten huize van een verdachte bleek het niet mogelijk alle in beslag genomen zaken dadelijk te paraferen en te inventoriëren. Uit de vaststelling dat betichte aanwezig was en dat het beslag en de bewaring van de documenten met al de nodige orde en zorg geschiedde leidde het Hof van beroep te Brussel (76) af dat de rechten van de verdediging niet geschonden werden. Luidens een noot onderaan dit arrest in het Journal des Tribunaux werd de voorziening in verbreking tegen het arrest van het Hof van beroep verworpen (77).

Het niet, of het laatijndig neerleggen ter griffie van de in beslag genomen overtuigingstukken kunnen geen nietigheid van het bevel dat de voorhechtenis verlengt meebrengen, tenzij deze onregelmatigheid de rechten van de verdediging schond. Deze worden niet als geschonden aanzien indien de betichte van de bedoelde overtuigingstukken kon kennis nemen vóór de behandeling der zaak door de raadkamer en indien hij voor de raadkamer vrij over deze voorwerpen uitleg kon verschaffen (78).

7. Het lot der inbeslaggenomen zaak vóór de opheffing

1) In algemene regel wordt de in beslag genomen zaak neergelegd ter griffie. De wet droeg aan de griffier de zorg op voor de bewaring ervan in te staan (79).

In feite wordt het stuk ter griffie neergelegd door de plitbeambte die het beslag legde. Van deze neerlegging wordt een staat opgemaakt en de kopij van deze staat wordt bij de bundel gevoegd.

De wet op de rechterlijke inrichting (80) bepaalt dat de hoofdgriffiers of de griffiers-diensthoofden aansprakelijk zijn voor de voorwerpen waarvan zij de bewaring of de bewaking hebben en dat ze tegenover de partijen verantwoordelijk zijn voor de overgelegde stukken.

Dat de neerlegging ter griffie slechts de algemene regel is en er nog andere mogelijkheden bestaan blijkt wel uit de teksten zowel van de wet op de rechterlijke inrichting als van het koninklijk besluit van 24 maart 1936, vermits in beide teksten wordt bepaald dat de griffier voor de bewaring zorgt van de inbeslaggenomen zaken « die op zijn griffie werden neergelegd ».

2) Artikel 42 van het koninklijk besluit van 28 december 1950 houdende algemeen reglement op de gerechtskosten in strafzaken, het zogenaamde « crimineel tarief », voorziet de sequestratie door de beslagleggende overheid « van dieren en van voorwerpen die aan spoedig bederf onderhevig zijn of die niet ter griffie kunnen worden neergelegd ».

Zulk in bewaring geven bij een derde persoon brengt gerechtskosten mee en het is dan ook niet te verwonderen dat een dergelijke sequestratie slechts bij uitzondering dient toegepast te worden. Zonder machtiging van de procureur-generaal kan zij niet langer dan 8 dagen gehandhaafd worden.

3) Wanneer de in artikel 42 van het koninklijk besluit van 28 december 1950 opgesomde voorwerpen niet kunnen worden teruggegeven, zegt artikel 43 van hetzelfde koninklijk besluit, dan worden ze verkocht op bevel van de magistraat die de inbeslagneming ervan heeft gevorderd. Het bevel bepaalt de verkoopsformaliteiten, met inachtneming van de wettelijke voorschriften. De prijs wordt in consignatie gegeven. In feite gaat het Beheer van Registratie en Domeinen tot deze verkoping over. Indien de zaak een te geringe waarde heeft dan zal het bevel dat de verkoop laat houden, bepalen dat de zaak uit ter hand mag verkocht worden.

Deze regeling is op het eerste gezicht buitensporig te noemen. Het is een gedwongen onteigening zonder inachtneming van de wettelijke en grondwettelijke voorschriften desaan gaande. Ze is echter het gevolg van een noodtoestand. In de besproken hypothese kan niet anders gehandeld worden. De eigenaar behoudt zijn rechten op de prijs.

Dat een in beslag genomen voorwerp « niet kan teruggegeven worden » is niet zo theoretisch als men wel denken zou. Het gebeurt vaak dat de eigenaar of de rechthebbende niet kan opgespoord worden, en de delictieuze herkomst van de zaak bewezen wordt. Bij voorbeeld: uit een vrachtwagen vallen enkele kisten op de openbare weg. Een persoon raapt ze op en eigent ze zich toe. Dit feit wordt gezien door getuigen. De bedrieglijk verborgen voorwerpen worden in beslag genomen en ze blijken aan vlug bederf onderhevig te zijn. Alle pogingen om de eigenaar terug te vinden zijn vruchteloos. Dan ligt de oplossing in de verkoop van de goederen en consignatie van de prijs.

Ook het Landelijk Wetboek artikel 75 regelt een dergelijke verkoop van inbeslaggenomen vee, met consignatie van de prijs. Het Boswetboek — artikel 131 — bezit ook een dergelijke bepaling. Wanneer naar aanleiding van een bosmisdrijf beesten in beslag genomen werden dan kan de vrederechter de verkoop ervan bevelen indien de dieren niet binnen de vijf dagen die op het sequester volgen werden teruggevorderd of indien er geen borg gesteld werd. Men merke op dat het hier een rechter is die de verkoop beveelt.

Wat de bijzondere wetgeving betreft dient hier de besluitwet van 22 januari 1945 betreffende het betuigen der inbreuken aangaande de bevoorrading van het land vermeld, vanwege haar bepalingen die de traditionele Belgische principes ter zake ver voorbij streven. In paragraaf 3 van artikel 11 wordt aan de procureur des Konings de macht verleend om in elke stand van de procedure de producten die in beslag genomen werden te verkopen. De prijs wordt geconsigneerd en vervangt bij het einde van het geding de in beslag genomen zaak voor wat de verbeurdverklaring of de teruggave aan de betrokkenen betreft. Meer nog: in artikel 7 paragraaf 1, 7° vierde alinea lezen

we dat de agenten — niet eens officieren van gerechtelijke politie — in de wet aangeduid, de inbeslaggenomen voorwerpen mogen verkopen. De prijs wordt geconsigneerd.

Van deze draconische machten zou kunnen gebruik gemaakt worden bij de toepassing van de vele besluiten die vermelden dat de hoofdstukken II en III van de besluitwet van 22 januari 1945 op de beteugeling van de inbreuken op bedoelde besluiten, toepasselijk zijn. De lijst dier besluiten is lang.

4) Uit de practijk onstond een andere vorm van bewaring : het beslag ter plaatse.

De beslagene wordt in het bezit van de inbeslag genomen zaak gelaten. Deze vorm van bewaring is meer aangepast aan onze tijd.

Hij beantwoordt ook meer aan het wezen van het beslag dat een bewarende maatregel wil zijn, terwijl alle rechten zo mogelijk gaaf dienen te blijven. Uit ter aard kan deze manier van bewaring niet toegepast worden op zaken die voor het leveren van het bewijs van het misdrijf nodig zijn. Het risico dat de beslagene de zaken zou doen verdwijnen of ze een verandering zou laten ondergaan ware te groot.

Het beslag ter plaatse is doorgaans wel de geschikte formule wanneer er kans is aan dat de rechtbank bedoelde zaken zal verbeurd verklaren. In elk geval blijft het beslag beschermd door artikel 507 SW en een bijkomende garantie kan geschapen worden wanneer de beslagleggende overheid de voorwerpen verzekert.

5) Het civielrechtelijk beslag op de in strafzaken in beslag genomen zaak is een oud probleem.

Het gaf tot enige rechtspraak aanleiding, vooral rond de eeuwwisseling.

Herhaaldelijk besliste het Hof van Cassatie (81) dat op zaken die tijdens een strafproces in beslag genomen werden, geen beslag onder derden of beslag in eigening mocht gelegd worden. De griffier en de rechter handelen ter zake immers in naam van de openbare macht. De griffiers bekleedden een weinig benijdenswaardige positie doordat ze tegen hun wil in processen gewikkeld werden waarbij zij zelf gedagvaard werden en de last en de kosten van de procedure te dragen hadden.

In 1893 (62) besliste de burgerlijke rechtbank te Brussel dat de griffier niet kan beschouwd worden als een derde beslagene in de zin van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging. Bijgevolg kan hij niet gedwongen worden ingevolge artikel 571 van dit Wetboek de natuur en de waarde van de in strafzaken ter griffie neergelegde goederen te doen kennen. Het geheim karakter van het onderzoek verzet er zich tegen.

In deze aangelegenheid werd een klare toestand geschapen door het koninklijk besluit van 24 maart 1936, artikel 6. Voortaan is de griffier gelijkgesteld met de ambtenaren opgesomd in artikel 561 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging. Bijgevolg mag de griffier luidens artikel 569 van hetzelfde Wetboek « niet gedagvaard worden tot het doen van een verklaring ; maar hij zal een getuigenschrift afleveren hetwelk vaststelt of er aan de beslagene partij iets verschuldigd is en de som vermeldt zo deze effen is ».

Voor wat de onderzoeksrechter aangaat besliste het Hof van beroep te Luik (83) dat het beslag gelegd onder derden op gelden die hij ingevolge zijn functies bewaarde, nietig was.

8. De bescherming van het beslag.

Om het beslag geen dode letter te laten was het

nodig een penale sanctie te voorzien tegen hen die het beslag schenden.

Daarom werd in SW artikel 507 opgenomen dat luidt als volgt : « Met gevangenisstraf van acht dagen tot twee jaar en met geldboete van zes en twintig frank tot vijfhonderd frank worden gestraft de beslagene en al degenen die tegen hem in beslag genomen voorwerpen in zijn belang bedrieglijk vernielen of wegmaken ».

De studie van dit artikel hoort hier niet thuis. We zullen ons tot een paar bemerkingen beperken.

Bij lezing valt dadelijk op dat niet expressis verbis gezegd wordt dat het artikel op het beslag in strafzaken toepasselijk is.

Het Hof van beroep te Luik besliste (84) dat artikel 507 SW niet alleen toepasselijk is op beslagleggingen van burgerrechtelijke aard maar ook op deze gelegd in strafzaken door een officier van gerechtelijke politie.

Bedoeld artikel is vooral van belang wanneer ingevolge beslag ter plaatse gelegd, de beslagene houder is gebleven van de zaak. Een ter griffie neergelegde zaak wegmaken zal voor de rechtsonderhorige doorgaans practisch niet door te voeren zijn. Gezien de hoge frequentie van de beslagleggingen ter plaatse stijgt ook het belang van artikel 507 SW.

Het staat ook vast dat de schending van het beslag strafbaar blijft ook wanneer de beslagene niet de eigenaar van de inbeslaggenomen zaak is (85).

De verplaatsing van de inbeslaggenomen zaak is niet vereist om artikel 507 SW te kunnen toepassen. Het volstaat dat de beslagene zich van het bezit der zaak ontdaan heeft (86).

Of het misdrijf van bedrieglijke wegmaking van inbeslaggenomen zaken blijft bestaan ook wanneer de nietigheid van dat beslag wordt vastgesteld, is een vraag die door de rechtspraak werd onderzocht.

Volgens een oud arrest van het Hof van Cassatie blijft het misdrijf bestaan zolang de nietigheid niet in rechte werd uitgesproken (87).

Het Hof van beroep te Luik hield voor dat wanneer na de voltrekking van het misdrijf de nietigheid werd uitgesproken, het misdrijf nog blijft bestaan (88).

We bespraken reeds hoger het arrest van het Hof van Cassatie van 16 juni 1947 (89). Het heeft geen belang zegt het Hof, dat het geschonden beslag achteraf nietig werd verklaard hetzij wegens een gebrek in de procedure hetzij omdat het beslag werd gelegd door een overheid die weliswaar bevoegd was tot het leggen van beslag, maar niet in het onderhavige geval. De strafwet voorziet een sanctie tegen hem die het beslag in het algemeen niet eerbiedigt.

Deze zienswijze is tegenwoordig constant. In een arrest van 1955 ontmoeten we dezelfde theorie. Het ging om een beslag gelegd door een inspecteur bij de dienst ter bestrijding der vervalsingen, gehecht aan het Ministerie van Landbouw. De betichte beweerde dat bedoelde inspecteur niet bevoegd was om in zijn bepaald geval beslag te leggen. Het Hof achtte dit zonder belang van het ogenblik dat de inspecteur van de wet de macht had ontvangen om beslagleggingen te verrichten (90).

Het Hof neemt dezelfde houding aan ten aanzien van het schenden van een in burgerrechtelijke zaken gelegd beslag. De penale rechter moet niet nagaan of de betekening van de civielrechtelijke titel ingevolge dewelke beslag werd gelegd, regelmatig was (91).

III. DE UITEINDELIJKE BESTEMMING VAN DE IN BESLAG GENOMEN ZAAK

1. De verbeurdverklaring.

1. De verbeurdverklaring maakt het voorwerp uit van een afzonderlijke stof.

We zullen enkel het algemeen principe citeren en dan enkele punten aanraken die verband houden met het beslag.

Luidens artikel 42 SW wordt de bijzondere verbeurdverklaring toegepast op: a) de zaken welke het voorwerp van het misdrijf uitmaken en op die welke gediend hebben of bestemd waren tot het plegen van het misdrijf, wanneer zij eigendom van de veroordeelde zijn; b) de zaken die uit het misdrijf voortkomen.

2. De verbeurdverklaring is onafhankelijk van een daaraan voorafgaand beslag. «Attendu, zegt het Hof van Cassatie, que la mesure de confiscation est indépendante, d'ailleurs, de la saisie» (92).

Meer bepaald voor wat het verbeurdverklaren van verboden jachttuigen aangaat, besliste het opperste gerechtshof (93) dat het voorafgaandelijk beslag hier toe niet vereist was.

De verbeurdverklaring is, meestendeels althans, een straf. Daarom moet ze worden uitgesproken als het goed in natura niet meer voorhanden is op het ogenblik van het vonnis. In casu was de verbeurdverklaarde zaak een partij vlees (94).

3. Afgezien van de minder voorkomende gevallen waarbij de verbeurdverklaring civielrechtelijk herstel beoogt of als veiligheidsmaatregel bedoeld is, kan gezegd worden dat ze doorgaans als straf te aanzien is.

De verbeurdverklaring omschreven door artikels 42 en 43 SW is een bijkomende straf die veronderstelt dat er een misdrijf werd gepleegd en dat hiervoor een hoofdstraf uitgesproken werd (95).

De verbeurdverklaring kan niet afzonderlijk uitgesproken worden. Zo is er geen verbeurdverklaring bij vrijpraak, als het misdrijf verjaard blijkt te zijn of indien de verdachte overlijdt vooraleer het vonnis uitgesproken wordt.

Zulks kan leiden tot bepaald vervelende situaties voor het openbaar ministerie dat bij voorbeeld verplicht kan worden aan de erfgenamen van de dief de werktuigen die eigendom van laatstgenoemde waren en met behulp waarvan hij een inbraak pleegde, terug te geven indien de erfgenamen er om vragen. Het ware wenselijk dat er een wetelijke regeling bestond die het aan het openbaar ministerie mogelijk maakte niet te moeten hopen op het uitblijven van een dergelijke vraag en op het daaropvolgend toepassen van de wet van 11 germinal jaar IV.

In *vergelijkend recht* dient aangestipt dat het Duitse wetboek van strafvordering in dergelijke aangelegenheden een praktische oplossing voorziet, namelijk de procedure door de Duitsers «Ojektives Verfahren» genoemd (96). Wanneer de verbeurdverklaring in normale omstandigheden zou uitgesproken geweest zijn, samen met de hoofdstraf, maar de veroordeling van de verdachte niet mogelijk blijkt omdat hij, bij voorbeeld, overleden is, onbekend is gebleven enz., dan kan de Staatsanwalt dagvaarden ten einde afzonderlijk de verbeurdverklaring te horen uitspreken door de rechtbank die bevoegd zou geweest zijn om de verdachte te berechten (97).

In het geding moeten betrokken worden de personen die een recht menen te bezitten op het voorwerp.

2. De teruggave.

1. Wanneer de informatie werd beëindigd doordat de zaak werd geseponeerd, het onderzoek werd afgesloten door een bevel van niet vervolging, als de rechtbank een eindvonnis velt waarbij geen verbeurdverklaring uitgesproken werd, dan heeft de in beslag genomen zaak haar rol gespeeld.

In algemene regel wordt het beslag opgeheven zonder dat de overheid die het beslag licht zich speciaal om de bestemming van de zaak bekommert.

Dat zuiver opheffen van het beslag omdat de zaak niet meer van nut kan zijn voor het strafgeding, is het meest voorkomende geval. In principe is deze taak voor het openbaar ministerie weggelegd. Hij is bevoegd wanneer de zaak alleen maar voorwerp van informatie was en na het vonnis of bevel dat de procedure afsluit.

Ook de onderzoeksrechter kan het beslag opheffen. Tijdens het onderzoek kan men immers tot de vaststelling komen dat het inbeslaggenomen voorwerp geen nut meer heeft voor de bewijsvoering, en voor verbeurdverklaring niet in aanmerking komt.

Tot het eenvoudig opheffen van het beslag is ook de rechter over de feiten en het onderzoeksgerecht bevoegd (98).

Het bespreken van deze opheffing en de gevolgen ervan maken het voorwerp uit van het tweede deel.

2. Er bestaan tevens in Belgisch recht teksten die aan de bevoegde rechtscolleges gelast met de behandeling van het geding, de macht verlenen het beslag op de zaak op te heffen en te gelijktijd te bevelen dat die zaak aan een bepaalde persoon zou overhandigd worden. Dit is de zgn. teruggave in de stricte zin (99). Deze persoon zal niet de beslagene zijn.

We zullen hieromtrent handelen in het eerste deel.

A. De eigenlijke teruggave door de rechtsmacht bij wie het strafgeding aanhangig is.

1. Over de teruggave door het rechtscollege bij hetwelk het geding aanhangig is bestaan er een paar teksten.

Artikel 44 SW zegt: «De veroordeling tot de bij de wet bepaalde straffen wordt altijd uitgesproken onverminderd de teruggaven en de schadevergoeding die aan partijen kunnen verschuldigd zijn».

En artikel 370 WSV (gewijzigd door de wet van 23 augustus 1919 artikel 4): «Het Hof (van assisen) beveelt dat de aangehaalde voorwerpen aan de eigenaar zullen teruggegeven worden. Noch anders indien een veroordeling werd uitgesproken geschiedt deze teruggave slechts indien door de eigenaar wordt bewezen dat de veroordeelde de termijn heeft laten verstrijken zonder zich in cassatie te voorzien of, heeft hij dat wel gedaan, dat de zaak voor goed afgewikkeld is».

De teruggave door artikel 370 WSV bedoeld heeft een speciale kleur: het is geen schadevergoeding en het betreft ook niet het geven van een eindebestemming aan elke inbeslaggenomen zaak.

Braas (100) zegt hiervan: «Elle (la restitution) dérive du droit de propriété bien plus que de la nécessité de réparer pécuniairement le fait culpeux. Elle tend à rétablir matériellement l'état de choses qui existait avant la perpétration du crime ou du délit».

2. In het kader van artikel 370 WSV wordt alleen maar gesproken van het assisenhof. Een constante rechtspraak aanvaardt dat het artikel ook van toepassing is op de Hoven van beroep en op de rechtbanken.

Bedoeld artikel, zegt het Hof van Cassatie (101) « est d'application générale en matière répressive ».

Er bestaat ook rechtspraak die aanvaardt dat de onderzoeksrechtsmacht (in casu de kamer van inbesluidigingstelling) inbeslag genomen voorwerpen mag teruggeven wanneer het blijkt dat deze zaken het onderzoek niet rechtstreeks aanbelangen (102). Ook in de *Pandectes Belges* wordt dezelfde mening verdedigd (103).

De kamer van inbesluidigingstelling te Brussel besliste dat wanneer de raadkamer een beschikking van buitenvervolginstelling verleende en daarbij vergat over de teruggave te beschikken, de procureur des Konings een nieuwe vordering tot de raadkamer kan rich'en en dat deze bij wijze van interpretatie en wat het arrest « rectification » noemt van haar eerste bevel, de teruggave mag bevelen (104). Er valt op te merken dat deze rechtspraak van vóór 1936 dateert.

3. De teruggave mag door de rechtbank ex officio bevolen worden (105). Het is echter niet vereist dat de rechtbank hierbij de eigenaar aanduidt of hem met name noemt (106).

Het artikel 370 WSV is niet op straf van nietigheid voorgeschreven (107). Bijgevolg zou een partij die voor de rechter over de feiten geen besluiten nam strekkend tot teruggave van de in beslag genomen zaak, het middel als zou artikel 370 WSV geschonden zijn, niet voor het Hof van Cassatie kunnen inroepen (108).

Ook bij vrijpraak kunnen de ter griffie neergelegde stukken teruggegeven worden door de rechtbank of door het Hof (109).

Nochtans moet de burgerlijke partij, nadat de betichte werd vrijgesproken en de vordering der burgerlijke partij niet ontvankelijk verklaard, afgewezen worden wanneer zij om teruggave vraagt van documenten die door de betichte werden voorgelegd, maar die niet in beslag werden genomen en niet ter griffie neergelegd (110).

4. Het is de inbeslaggenomen zaak zelf die moet teruggegeven worden en geen andere. Het gaat niet op een gelijkwaardige zaak terug te geven. Een voorbeeld: tijdens het onderzoek werden 6.000 marken in beslag genomen. Indien de teruggave bevolen wordt dan moet ze slaan op die 6.000 marken. Het is niet geoorloofd de teruggave te bevelen van het aan de toenmalige koers gelijkwaardige bedrag van 7.500 Belgische franken (111).

Het kan gebeuren dat de in beslag genomen zaak verkocht werd omdat ze niet langer kon bewaard worden. In een arrest van het Hof van beroep te Brussel wordt een dergelijke aangelegenheid behandeld (112). Een inbeslaggenomen zaak was verkocht ingevolge bevelschrift van de onderzoeksrechter. Het Hof besliste dat de benadeelde zich in dit geval niet burgerlijke partij moet stellen. De rechtbank mag ex officio de prijs van de verkochte zaak teruggeven.

Het probleem ligt anders wanneer de oorspronkelijke zaak die gestolen werd, door de dief werd omgeruild tegen een andere zaak en het deze laatste is die onder beslag lag. Er werd beslist dat in dergelijk geval (113), indien de benadeelde zich aanstelt als burgerlijke partij, de rechtbank hem de zaak mag toewijzen. Er dient opgemerkt dat het hier niet meer gaat om een teruggave gesteund op artikel 370 WSV maar wel om het toekennen van schadevergoeding vermits de zaak niet ex officio aan de benadeelde wordt gegeven, maar dat ze aan deze laatste wordt overgemaakt in zijn hoedanigheid van burgerlijke partij. Nijpels en Servais merken zulks terecht op (114).

Het Hof van Cassatie kreeg niet lang geleden te oordelen over volgend geval. Volgens het proces verbaal van neerlegging ter griffie werden 10.500 F in beslag genomen en ter griffie neergelegd. Het Hof van beroep beval de teruggave van 11.500 F « die in beslag werden genomen en ter griffie neergelegd ». De voorziening vanwege betichte tegen dit arrest werd verworpen omdat het bestreden arrest maar kon uitgevoerd worden ten belope van wat ter griffie was neergelegd en het aan verzoeker in cassatie geen na-deel kon berokkenen (115).

5. Vermits de teruggave geen straf is (SW Artikel 44), moet het Hof van beroep dat voor het eerst de teruggave beveelt, deze beslissing niet nemen bij eenparigheid van stemmen (116).

B. *De enkelvoudige opheffing van het beslag en haar gevolgen.*

1. *Heeft de rechthebbende enig verhaal om de beslagleggende magistraat tot opheffing van het beslag te dwingen?*

a) *Vergelijkend recht.*

Duitsland.

We zagen hoger dat het beslag in principe door de rechter gelegd wordt. De Staatsanwalt of zijn Hilfsbeamten mogen slechts beslag leggen bij hoogdringendheid. In dit geval zullen zij binnen de drie dagen om de rechterlijke bekrachtiging van hun handelingen verzoeken indien bij de inbeslagname noch de beslagene noch een volwassen verwant aanwezig was of indien de beslagene — of bij diens afwezigheid de volwassen verwante — zich uitdrukkelijk tegen de inbeslagname verzetten.

Deze rechterlijke beslissing kan steeds (jederzeit) door de beslagene uitgelokt worden (117).

Nederland.

In het Nederlandse Wetboek van Strafvordering is titel IX van boek 4 volledig gewijd aan « Het Beklag ». Het is een procedure die aan het individu in zeer veel gevallen bescherming verleent door mogelijkheid van verhaal. Zo kunnen de belanghebbenden zich schriftelijk beklagen over de inbeslagneming zelf, het gebruik van de in beslag genomen voorwerpen, over het uitblijven van een last tot teruggave, over het voornemen van het openbaar ministerie het voorwerp te doen teruggeven aan een ander dan degene onder wie het is inbeslag genomen enz. (118).

De belanghebbenden dienen binnen een bepaalde termijn een klaagschrift in ter griffie van het gerecht in feitelijke aanleg waarvoor de zaak wordt vervolgd of het laatste werd vervolgd (119).

Acht het gerecht het beklag gegrond dan geeft het zodanige last als het openbaar ministerie had behoren te geven (120).

Frankrijk.

De nieuwe Franse Code de Procédure Pénale regelt deze aangelegenheid tot in het detail.

Het is bekend dat na het beëindigen van het onderzoek, de procedure tegenwoordig in Frankrijk door de onderzoeksrechter zelf geregeld wordt. Bij het verlenen van een bevel tot niet vervolging beslist de onderzoeksrechter over de teruggave (121). En ook na

het bevel van niet vervolging blijft de onderzoeksrechter bevoegd om over de teruggave te beslissen (122).

Terwijl het onderzoek nog aan de gang is kan de teruggave en dus de opheffing van het beslag uitgelokt worden. Artikel 99 van de Code de Procédure Pénale luidt aldus: « L'inculpé, la partie civile ou toute autre personne qui prétend avoir droit sur un objet placé sous la main de la justice peut en réclamer la restitution au juge d'instruction ».

Het zelfde artikel voorziet mogelijkheid van hoger beroep bij de Chambre d'Accusation.

Wordt de zaak verzonden dan beslist de rechter over de feiten, over de teruggave.

Vóór het eindvonnis nog, kan de teruggave gevorderd worden door de partijen of zelfs door personen die niet bij het geding betrokken zijn (123).

De rechtbank mag ook de teruggave ex officio bevelen (124). Zelfs na de uitspraak van het eindvonnis blijft de rechtbank die over de feiten oordeelde bevoegd om de teruggave uit te spreken (125).

Er bestaat dus in Frankrijk een uitgebreid contentieux. De opheffing van het beslag kan in iedere stand van het geding gevraagd worden door de belanghebbende, en eventueel bevolen worden door een rechtsprekend orgaan met mogelijkheid van hoger beroep tegen deze beslissing. Niet alleen de partijen van het geding maar alle personen die beweren rechten te hebben beschikken over deze mogelijkheden.

b) Belgisch recht.

Wanneer de zaak het stadium van het opsporingsonderzoek niet overschreed, of na het eindvonnis, blijft het openbaar ministerie bevoegd om het beslag te lichten.

Wanneer de zaak in onderzoek is dan is het de onderzoeksrechter. Tegen het bevel van teruggave door de onderzoeksrechter verleend is er mogelijkheid van hoger beroep door het openbaar ministerie bij de kamer van inbeschuldigingstelling (126).

In principe beschikt de rechtsonderhorige in België over geen enkel rechtsmiddel om van de procureur des Konings of van de onderzoeksrechter de opheffing van het beslag dat hij legde af te dwingen (127).

Herhaaldelijk werd gepoogd zulks van de burgerlijke rechtbank te bekomen.

De burgerlijke rechtbank te Brussel besliste (128) dat ze geen enkele controlemacht heeft over de officieren van gerechtelijke politie in de uitoefening van hun functie. Bijgevolg kan de burgerlijke rechtbank de teruggave niet bevelen van een bij een strafrechtelijk onderzoek in beslag genomen zaak.

Het is de strafrechtbank, of indien zij er niet toe overging, het parket, dat te beslissen heeft over de in strafzaken in beslag genomen voorwerpen (129).

Het is nogmaals de burgerlijke rechtbank te Brussel (130) die zich onbevoegd verklaarde om de griffier of de minister van Justitie te dwingen een in strafzaken in beslag genomen voorwerp, terug te geven nadat de strafrechtbank had nagelaten over de teruggave te beslissen.

Het bovenstaande is slechts de algemene regel.

Ons Landelijk Wetboek bij voorbeeld kent een uitzondering (131). Wanneer de veldwachter een zaak in beslag genomen heeft, dan wordt een uitgifte van het proces-verbaal binnen de 24 uur neergelegd ter griffie van het vrederecht om te kunnen medegedeeld worden aan hen die de inbeslag genomen voorwerpen zouden terugvorderen. De voorlopige opheffing van het beslag kan door de vrederechter verleend worden onder de verplichting de kosten van het sequester te betalen en mits zekerheid gesteld wordt. De vrederech-

ter beslist ook over de gegoedheid van de borg (132).

Ook in het Boswetboek is een analoge procedure te vinden (133). De vrederechters kunnen hier eveneens voorlopige opheffing van het beslag verlenen onder de verplichting dat de kosten van het sequester betaald worden en tegen borgstelling.

2. Na de opheffing van het beslag.

Voor wat de ter griffie neergelegde voorwerpen betreft, dient toepassing gemaakt van het koninklijk besluit nr 260 van 24 maart 1936. Volgens het verslag aan de Koning dient deze regeling gevolgd wanneer het beslag werd gelicht door het openbaar ministerie, en de vervolgingen niet werden ingespannen, en ook ingeval het beslag werd opgeheven door de rechtsmacht die kennis nam van de vervolging.

a) Nadat het beslag werd opgeheven verkrijgt de beslagene een *recht* op teruggave van de zaak. Zulks blijkt uit de overwegingen van een merkwaardig recent vonnis van de burgerlijke rechtbank te Brussel (134). Het is immers aan de beslagene dat behoudens andersluidend bevel van de rechter, de zaak wordt teruggegeven (135).

b) Eenieder die beweert rechten te hebben op bedoelde zaak kan bij een ter post aangetekend schrijven aan de griffier, die er ontvangst van meldt, verzet doen (136). Er dient keuze van woonplaats gedaan. De rechtspraak omschreef nader wie bevoegd is om verzet te betekenen: het zijn de eigenaar, de pandhoudende schuldeiser, de vruchtgebruiker en de huurder. Wie zich in geen geval op artikel 3 van het koninklijk besluit van 24 maart 1936 kan beroepen is hij die geen recht op de in beslag genomen zaak bezit, maar die ze alleen maar wil vastleggen als zekerheid voor de schuldvordering die hij heeft tegen degene die wel een recht op de zaak kan laten gelden (137).

c) Na de opheffing van het beslag verwittigt de griffier bij aangetekend schrijven degenen die verzet hebben gedaan en de personen door het openbaar ministerie aangeduid en hen wier namen blijken uit de proceduurstukken en die bevoegd schijnen om op de zaak rechten te laten gelden. Het bericht bepaalt de termijn binnen dewelke de gewaarschuwden van hun recht moeten gebruik maken. Deze termijn moet ten minste 15 dagen bedragen (138).

d) Indien iemand vóór het verstrijken van die termijn bewijst dat hij zijn aanspraak voor de bevoegde rechter bracht dan wordt met de teruggave gewacht tot dat omtrent de vordering een uitvoerbare beschikzettelende in kortgeding een einde kan stellen in geval king is verleend (139).

Het kan gebeuren dat een persoon die geen rechten heeft, toch een procedure inlegt, alleen maar om de zaak verder te immobiliseren. In dit geval pleegt hij een feitelijkheid waaraan de voorzitter der rechtbank zettehend in kortgeding een einde kan stellen in geval van hoogdringendheid (140).

Elk vonnis dat over de teruggave beslist — behalve wanneer het geveld werd door de rechtbank die over de vervolging te oordelen had — moet aan de griffier worden voorgelegd en mag door hem niet uitgevoerd worden dan in de voorwaarden bepaald door artikel 548 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging. Hieruit volgt dat de volgende bescheiden aan de griffier ter hand moeten worden gesteld: een getuigenschrift van de pleitbezorger van de vervolgende partij houdende de dagtekening der betekening van het vonnis aan de woonplaats van de veroordeelde partij, en een getuigenschrift van de griffier waaruit blijkt dat tegen het vonnis geen verzet noch hoger beroep is aangekend. Zulks blijkt uit het verslag aan de Koning.

Dit verslag omschreef ook het bewijs dat aan de griffier moet worden overgelegd door de verzetdoener en waaruit blijkt dat hij zijn aanspraken aan de bevoegde rechter onderwierp. Deze stukken kunnen zijn: het origineel van de dagvaarding strekkend tot opeising van het eigendomsrecht, bezitsrecht of houderschap over de zaak, of een titel die uitvoerend beslag toelaat of de betekeningen voorzien door de artikelen 559 en 602 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering d.w.z. beslag onder derden of verzet en de kopij ervan.

Wanneer het geding tussen partijen hangende is, dan kan ten allen tijde op vordering van het openbaar ministerie of van de partijen de sequestratie bevolen worden. Een dergelijk geding immers kan lang aanslepen en het zou niet billijk zijn de griffier, alleen met het oog op zuiver burgerlijke belangen, te gelasten met de voortgezette zorg over een moeilijk te bewaren zaak die bij voorbeeld speciaal onderhoud vergt of te omvangrijk is.

Indien de zaak ter plaatse in beslag genomen werd en het blijkt dat ook andere personen dan de beslagene rechten kunnen laten gelden op de zaak dan gebeurt het dat het openbaar ministerie een procedure volgt analoog aan deze voorgeschreven door het koninklijk besluit van 24 maart 1936. Hij laat degenen die vermoedelijk aanspraak maken op de zaak ervan verwittigen dat indien zij binnen een bepaalde termijn hun rechten niet laten gelden, het beslag wordt opgeheven en de beslagene opnieuw vrij over zijn zaak zal kunnen beschikken.

Schuiind ⁽¹⁴¹⁾ schrijft: « Le ministère public peut même donner d'office l'ordre de restitution si aucune constatation n'est possible sur la qualité de l'ayant droit, et ce même dans le silence du juge ». Deze gevallen zullen steeds met de grootste omzichtigheid door het parket behandeld worden. Van het ogenblik dat er meer dan een persoon is die beweert rechten te hebben, zal het openbaar ministerie niet gemakkelijk geneigd zijn een oordeel te vellen en voorzichtigheidshalve de rechtbank laten beslissen.

3. De wet van 11 germinal jaar IV.

Deze wet droeg als titel « Loi qui prescrit l'emploi des effets mobiliers déposés dans les greffes et conciergeries des tribunaux à l'occasion de procès civils ou criminels terminés par jugement ou à l'égard desquels l'action est prescrite ».

We zagen hoger dat deze wet voor doel had deze voorwerpen en waarden aan de staat dienstbaar te maken.

Bij gebrek aan degelijke regeling in ons land en niet het minst wegens het uitblijven van een contentieux waardoor de belanghebbenden van een rechtsmacht de opheffing van het beslag kunnen bekomen, stapelden zich in de bewaarplaatsen van de griffies de zaken op. Het gebeurt immers vaak dat de rechtbank, daar waar ze het nochtans zou kunnen, de teruggave niet beveelt en dat de procureur des Konings het beslag niet licht. Wanneer de belanghebbenden dan geen initiatief nemen geraakt de in beslag genomen zaak in de vergeethoek.

De wet van 11 germinal jaar IV komt bepaald goed van pas om een juridische fundering te leveren aan de periodische opruiming in de bewaarplaatsen van de griffies.

Ontdaan van zijn oude terminologie komt de inhoud van deze wet hierop neer dat de zaken die ter griffie neergelegd zijn na een bepaalde tijd en onder bepaalde voorwaarden publiek zullen verkocht worden door de zorgen van het beheer van Registratie en Domeinen.

Opdat een ter griffie neergelegde zaak zou mogen verkocht worden is er vereist:

1) dat het geding naar aanleiding van hetwelk de zaak werd neergelegd beëindigd werd door een eindvonnis,

2) of dat de vordering ten aanzien van de bedoelde zaak verjaard is. Het is dus een verkeerde praktijk op sommige plaatsen toegepast, en die er in bestaat elke zaak drie jaar na haar neerlegging te verkopen. De door de wet gestelde termijn zal doorgaans langer zijn.

Bij de verkoop wordt de prijs genoteerd. Zij die na de verkoop nog zouden beweren eigenaar te zijn moeten zich binnen het jaar van de verkoop aanbieden. Indien hun rechten worden erkend, dan zegt artikel 4 van bedoelde wet « ils en (de leur propriété) recevront la valeur ou le prix, selon l'état de la vente ». Blijkbaar heeft de wetgever de eigenaar niet tot slachtoffer willen maken van een toevallig buitenmate lage verkoopprijs.

Na deze termijn van één jaar wordt geen enkel verhaal meer in aanmerking genomen.

Wanneer de teruggave niet bevolen werd en er geen handlichting van het beslag werd verleend, dan is de griffier verplicht de zaken die onder de voorwaarden voorzien door de wet van 11 germinal jaar IV vallen, over te maken aan het Beheer van Domeinen. Het openbaar ministerie heeft hiervoor geen toelating te verlenen ⁽¹⁴²⁾. In de praktijk zal de griffier zich steeds laten dekken door een beslissing van de procureur des Konings.

IV. BESLUIT

1. De algemene stand van de juridische problemen rondom het beslag in strafzaken is ten dele analoog met deze bestaande bij de rest van onze strafprocedure en is ook ten dele anders.

Hij is dezelfde doordat de teksten dienen gezocht in het totaal verouderde Napoleontische Wetboek, dat slechts minieme wettelijke aanvullingen kende.

Hij is anders doordat in meerdere andere stoffen van onze strafprocedure de rechtspraak er in slaagde een gans volledig en aan de tijd aangepast systeem in het leven te roepen, buiten en soms tegen de tekst van 1808.

Wat het beslag betreft dwongen de eisen van het moderne leven de praktijk in een richting die tegenstrijdig was met de algemene theorie. De rechtspraak slaagde er niet in de zeer brede kloof te overbruggen wat de essentie aangaat, namelijk de juridische aard van het beslag en de daaraan eng verbonden gevolgen zoals het antwoord op de vraag wie beslag kan leggen. De jurisprudentie van de Hoven van beroep is tegenstrijdig en het Hof van cassatie bezorgde geen afgeleide oplossing.

Een gedeeltelijke rechtsonzekerheid en het uitblijven van een verder uitbouwen van de theorie waren daarvoor het gevolg.

2. Naast dit uitblijven van een wettelijke regeling voor wat het « gemeen recht » van het beslag betreft, bemerken we een intense legifererende activiteit wat de bijzondere wetten aangaat.

We zouden de strekking van deze wetgeving ten aanzien van onze stof haast avantgardistisch kunnen noemen. Men ontkomt niet aan de indruk dat de wetgever bij het opstellen van deze wetten uitgaat van principes die volkomen afwijken van de theorie die het gemeen recht inzake beslag nog beheersen en die het de rechtspraak blijkbaar beletten conform aan de noden van de huidige praktijk te evolueren.

3. Enkele elementen geput in de wetgeving van onze

Europese buurlanden leren ons dat deze landen wettelijk regelingen bezitten die wel aangepast zijn aan het moderne leven, en die een volledige en bevredigende afwikkeling van de betwistingen mogelijk maken.

Het is pas bij het kennismaken met vreemde wetgeving dat de tekoren van de onze zo schril aan het licht komen.

4. Uit dit alles vloeit de evidente vaststelling voort dat een ingrijpen van de wetgever als noodzakelijk voorkomt voor wat de algemene theorie van het beslag aangaat. De nood is hier merkkelijk groter dan in andere stoffen van de strafvordering.

*José DE PEUTER,
Substituut-Procureur des Konings
Turnhout.*

- (1) W.S.V. artn. 35, 49 en 89.
- (2) W.S.V. art. 46.
- (3) W.V.S. artn. 87, 88 en 90.
- (4) W.S.V. art. 16.
- (5) Het huidige art. 370 W.S.V.
- (6) Het K.B. nr. 260 van 24 maart 1936.
- (7) « Le Conseil des Cinq-cents considérant qu'il est nécessaire de faire promptement un emploi utile des objets susceptibles d'être vendus ou employés en nature au service de la République, qui se trouvent dans les greffes et les conciergeries des divers tribunaux, particulièrement des tribunaux criminels, ainsi qu'aux archives judiciaires du département de la Seine, où ils ont été déposés à l'occasion de procès, la plupart jugés ».
- (8) V° Procédure Pénale nr. 48.
- (9) Braas Précis de Procédure Pénale, uitgave 1950, deel I, nr. 437.
- (10) Eduard Kern Strafverfahrensrecht C.H. Beck'sche Verlagbuchhandlung München und Berlin 1956, p. 131.
- (11) Les Nouvelles, Droit Pénal, tome I, nr. 831.
- (12) Strafprozessordnung, § 98 abs. 1.
- (13) Strafprozessordnung § 98 abs. 2.
- (14) Eduard Kern op. cit., p. 131.
- (15) Wet van 31 december 1957: voorafgaande titel en boek I, en Ordonnance, nr. 58-1296 van 23 december 1958: boeken II tot en met V).
- (16) Voor « les officiers de police judiciaire de gendarmerie », art. 120, van het decreet van 20 mei 1903, gewijzigd door het decreet van 22 augustus 1958 en voor elke « officier de police judiciaire » in het algemeen art. 56 van het nieuwe Code de Procédure Pénale.
- (17) Petits Codes Dalloz: Code de Procédure Pénale, éd. 1962, p. 92.
- (18) Nederlands Wetboek van Strafvordering, art. 96 en volgende.
- (19) Nederlands Wetboek van Strafvordering, art. 95 en 52.
- (20) Nederlands Wetboek van Strafvordering, artn. 104 en volgende.
- (21) W.S.V. art. 35, 36 en 37.
- (22) W.S.V. art. 49 en 52.
- (23) Schuind, Traité Pratique de Droit Criminel, deel II, uitgave 1944, blz. 170 en Braas, Précis de Procédure Pénale, uitgave 1950, deel I, nr. 373.
- (24) Simon, Strafvordering, Handboek van het Belgische Strafrecht, blz. 19, nr. 31.
- (25) Hof van Beroep Brussel, 20 maart 1954, R.W. 1953-54, kol. 1382.
- (26) W.S.V. art. 46, 49.
- (27) W.S.V. art. 87 tot 90.
- (28) W.S.V. art. 59.
- (29) Cas. 22 september 1936, Pas. 1936-I-363.
- (30) Cas. 17 juni 1957, Pas. 1957-I-1239.
- (31) Hof van Beroep Gent, 13 februari 1953, R.W. 1953-54, kol. 20.
- (32) Hof van Beroep Luik, 10 juli 1900, P.P. 1900, nr. 1022.
- (33) P.P. 1896, p. 1232 en vlg.
- (34) Pandectes Belges, deel 76, V°, Pièce de conviction, nr. 11.
- (35) Hoeffler, Traité de l'Instruction Préparatoire en matière pénale, nr. 253.
- (36) Artikel 680 van het Algemeen Reglement op de Arbeidsbescherming gewijzigd door het K.B. van 15 september 1953.
- (37) Hof van beroep Brussel, 26 maart 1942, Pas. 1942-II-83.
- (38) Verviers, 8 juli 1943, Pas. 1944-III-69.
- (39) Hof van beroep Luik, 12 januari 1938, Pas. 1938-II-150.
- (40) Hof van beroep Nîmes, 18 november 1926, Pas. 1927-III-91.
- (41) Cas. 16 juni 1947, Pas. 1947-I-277.
- (42) W.S.V. art. 35.
- (43) W.S.V. art. 36.
- (44) W.S.V. art. 37.
- (45) Cas. 2 mei 1960, Pas. 1960-I-1020.
- (46) Kortgeding Brussel, 25-11-1891, P.P. 1892, nr. 108.
- (47) Cas. 9-2-1914, P.P. 1914, nr. 1203.
- (48) Cas. 7 juli 1947, J.T. 1947, p. 494.
- (49) Hof beroep Brussel, 20 maart 1954, R.W. 1953-54, kol. 1382.

- (50) Hof beroep Brussel, 20 maart 1955, R.D.P. 1954-55, p. 735.
- (51) Corr. Antwerpen, 24 maart 1956, R.W. 1956-57, k. 830.
- (52) Corr. Antwerpen, 22 juni 1953, Rechtsk. Tijdschr. 1953, p. 318.
- (53) W.S.V. art. 35.
- (54) W.S.V. art. 36.
- (55) W.S.V. art. 37.
- (56) W.S.V. art. 37.
- (57) W.S.V. art. 35.
- (58) W.S.V. art. 49.
- (59) W.S.V. art. 41.
- (60) W.S.V. art. 46.
- (61) W.S.V. art. 89.
- (62) Cas. 14 januari 1952, Pas. 1952-I-263.
- (63) Cas. 15 mei 1916, Pas. 1917-I-97.
- (64) Cas. 24 maart 1943, Pas. 1943-I-101.
- (65) Cas. 19 oktober 1953, Pas. 1954-I-119.
- (66) Cas. 27 februari 1961, Pas. 1961-I-695.
- (67) Hof van beroep Brussel, 14 april 1954, J.T. 1954, p. 386.
- (68) Hof van Beroep Gent, 26 januari 1923, Pas. 1924-II-17 en Cas. 22 september 1941, Pas. 1941-I-350.
- (69) Hof van beroep Brussel, 6 november 1948, J.T. 1949, p. 363, bevestigd door het Hof van Cassatie op 11 april 1949.
- (70) Cas. 24 november 1902, P.P. 1903, nr. 464.
- (71) Hof van beroep Luik, 20 december 1951, Pas. 1952-II-25.
- (72) Pandectes Belges, deel 76, V°, Pièce de conviction, nr. 11.
- (73) Zie desaangaande: José De Peuter, « De Belgische rechtspraak en de rechten van de verdediging in strafzaken » in R.W. van 4 december 1960.
- (74) Cas. 8 januari 1945, Pas. 1945-I-81.
- (75) Cas. 14 januari 1952, Pas. 1952-I-263.
- (76) Hof van beroep Brussel, 6 november 1948, J.T. 1949, p. 363.
- (77) Cas. 11 april 1949, J.T. 1949, p. 363.
- (78) Cas. 15 februari 1960, Pas. 1960-I-699 en R.D.P. 1960-61, p. 429.
- (79) Wet op de rechterlijke inrichting van 18 juni 1869, gewijzigd door de wet van 20 december 1957, artikel 160 en het Koninklijk Besluit, nr. 260, van 24 maart 1936, artikel 1.
- (80) Wet van 18 juni 1869, artikel 162, zoals dit werd gewijzigd door de wet van 20 december 1957.
- (81) Cas. 25 oktober 1897, P.P. 1898, nr. 320 en Cas., 6 februari 1905, Pas. 1905-I-122.
- (82) Burgerlijke rechtbank Brussel, 4 maart 1893, P.P. 1893, nr. 907.
- (83) Hof van Beroep Luik, 15 november 1922, Pas. 1924-II-72.
- (84) Hof van beroep Luik, 28 december 1910, P.P. 1911, nr. 705.
- (85) Cas. 22 september 1941, Pas. 1941-I-350 en Cas. 28 nov. 1955, Pas. 1956-I-299.
- (86) Cas. 27 juni 1939, Pas. 1939-I-337 en Cas. 4 februari 1957, Pas. 1957-I-658.
- (87) Cas. 20 november 1893, Pas. 1894-I-44.
- (88) Hof van beroep Luik, 14 juli 1956, Jur. Liège 1956-57, p. 234.
- (89) Cas. 16 juni 1947, Pas. 1947-I-277.
- (90) Cas. 28 november 1955, Pas. 1956-I-299.
- (91) Cas. 18 november 1942, Pas. 1942-I-290.
- (92) Cas. 15 oktober 1934, Pas. 1935-I-16.
- (93) Cas. 6 december 1954, Pas. 1955-I-322.
- (94) Cas. 14 maart 1898, Pas. 1898-I-113.
- (95) Les Nouvelles, Droit Pénal, deel I, nr. 850.
- (96) Strafprozessordnung, § 430.
- (97) Kern, op. cit., blz. 234.
- (98) Verslag aan de Koning bij het Koninklijk Besluit, nr. 260, van 24 maart 1936.
- (99) W.S.V. artikel 370 en S.W., artikel 44.
- (100) Braas, Précis de procédure pénale, uitg. 1951, deel II, nr. 1083.
- (101) Cas. 11 oktober 1943, Pas. 1943-I-387.
- (102) Hof van beroep Brussel, 3 mei 1907, P.P. 1908, nr. 265.
- (103) Pandectes Belges, V° Restitution en matière pénale, nr. 24.
- (104) Kamer van inbeschuldigingstelling Brussel, 14 mei 1920, R.D.P. 1920, p. 311.
- (105) Cas. 26 november 1906, P.P. 1907, nr. 1245, Pas. 1907-I-53; Cas. 6 november 1905, Pas. 1906-I-42; Cas. 26 oct. 1925, Pas. 1926-I-25.
- (106) Cas. 22 januari 1906, P.P. 1906, nr. 624, Pas. 1906-I-90; Cas. 11 oktober 1943, Pas. 1943-I-387.
- (107) Cas. 29 november 1943, Pas. 1944-I-76 en Cas. 27 maart 1961, Pas. 1961-I-823.
- (108) Cas. 7 september 1950, Pas. 1950-I-853 en Cas. 24 oktober 1960, Pas. 1961-I-202.
- (109) Cas. 6 oktober 1952, Pas. 1953-I-30; Cas. 29 juni 1920, R.D.P. 1920, p. 359.
- (110) Cas. 6 oktober 1952, Pas. 1953-I-30 (zelfde arrest als sub 109).
- (111) Cas. 29 juni 1920, R.D.P. 1920, p. 359 (zelfde arrest als sub 109).
- (112) Hof van beroep Brussel, 29 maart 1911, P.P. 1911, nr. 946.
- (113) Corr. Antwerpen, 17 oktober 1907, P.P. 1908, nr. 131, bevestigd door Hof van beroep Brussel, 9 november 1907, R.D.P. 1908, p. 68, Hof van Assisen Gent, 15 maart 1861, Pas. 1862-II-270.
- (114) Nijpels en Servais, deel I, blz. 103.
- (115) Cas. 12 december 1960, Pas. 1961-I-401.
- (116) Zelfde arrest als sub 115.
- (117) Strafprozessordnung § 98 abs. 2.
- (118) Nederlands Wetboek van Strafvordering, art. 552a.

- (119) Nederlands Wetboek van Strafvordering, art. 552a.
 (120) Nederlands Wetboek van Strafvordering, art. 552a in fine.
 (121) Franse Code de Procédure Pénale, artikel 177.
 (122) Franse Code de Procédure Pénale, artikel 100.
 (123) Franse Code de Procédure Pénale, artikelen 478 en 479.
 (124) Franse Code de Procédure Pénale, artikel 478.
 (125) Franse Code de Procédure Pénale, artikel 483.
 (126) Pandectes Belges deel 76, V^o Pièce de conviction, nr. 53.
 (127) Pandectes Belges deel 90, V^o Restitution (Matières Pénales), nr. 24.
 (128) Burgerlijke Rechtbank Brussel, 4 maart 1893, P.P. 1893, nr. 907.
 (129) Burgerlijke Rechtbank Brussel, 15 juli 1891, P.P. 1891, nr. 1552.

- (130) Burgerlijke rechtbank Brussel, 11 januari 1898, Pas. 1898-III-60.
 (131) Wet van 7 oktober 1886 artikel 73.
 (132) Wet van 7 oktober 1886, artikel 74.
 (133) Wet van 19 december 1854, artikelen 130 en vlg.
 (134) Burgerlijke rechtbank Brussel, 26 januari 1960, J.T. 1960, p. 705 en Rech. sk. Tijdschr. 1960, p. 135.
 (135) Koninklijk Besluit van 24 maart 1936, artikel 2.
 (136) Koninklijk Besluit van 24 maart 1936, artikel 3.
 (137) Burgerlijk kortgeding, Brussel 17 december 1951, Pas. 1952-III-59.
 (138) Koninklijk Besluit van 24 maart 1936, artikel 4.
 (139) Koninklijk Besluit van 24 maart 1936, artikel 5.
 (140) Burgerlijk kortgeding, Brussel 17 december 1951, Pas. 1952-III-59.
 (141) Schuind, Traité Pratique de droit criminel, uitgave 1944, deel II, blz. 309.
 (142) Burgerlijke rechtbank Brussel, 26 januari 1960, J.T. 1960, p. 706 en Rechtsk. Tijdschr. 1960, p. 135.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 20 maart 1961.

Voorzitter : M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever : M. Halleman.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Strafvordering. — Wanneer het voor het Hof van Beroep aanhangige feit aan de kennisneming van de politierechter is opgedragen, kan de verwijzing hetzij door het openbaar ministerie, hetzij door de burgerlijke partij gevorderd worden.

Uit artikel 213 S.V. blijkt, dat wanneer het feit aanhangig voor het Hof van Beroep slechts een misdrijf uitmaakt waarvan de kennisneming aan de politierechter opgedragen wordt, het openbaar ministerie en de burgerlijke partij het recht hebben de verwijzing van de zaak te vragen. Dit artikel vereist niet, dat, opdat het Hof van Beroep dergelijke verwijzing zou kunnen bevelen, deze beide partijen deze verwijzing zouden moeten vorderen.

Vekeman t/ Cadron.

Gelet op het bestreden arrest, op 29 juni 1960 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

Over het middel, afgeleid uit de schending van artikel 213 van het wetboek van strafvordering;

doordat het bestreden arrest, na vastgesteld te hebben dat de feiten zoals in de telastlegging omschreven niet bewezen zijn, maar dat zij gebeurlijk een politieovertreding uitmaken, of een misdrijf waarvan de kennisneming aan de politierechter opgedragen wordt, en nadat de burgerlijke partij, doch niet het openbaar ministerie de verwijzing van de zaak gevraagd had op grond van artikel 213 van het wetboek van strafvordering, het vonnis a quo te niet doet, zich onbevoegd verklaart en de zaak verwijst naar de Procureur-generaal bij het Hof van Beroep tot zulk einde als naar recht;

dan wanneer het hof van beroep, zo het een vonnis te niet doet omdat de feiten slechts een politieovertreding kunnen zijn, de zaak enkel kan verwijzen, wanneer zowel de publieke partij als de burgerlijke partij dit vragen;

Overwegende dat uit artikel 213 van het wetboek van strafvordering blijkt, dat wanneer het feit aanhangig vóór het hof van beroep slechts een misdrijf uitmaakt waarvan de kennisneming aan de politierechter opgedragen wordt, het openbaar ministerie en de

burgerlijke partij het recht hebben de verwijzing van de zaak te vragen; dat dit artikel niet vereist dat, opdat het hof van beroep dergelijke verwijzing zou kunnen bevelen, deze beide partijen zulks zouden vorderen;

Dat het middel naar recht faalt;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 10 maart 1961.

Voorzitter : M. Vandermeirsch.

Raadsheer-verslaggever : M. Rutsaert.

Advokaat-generaal : M. Ganshof van der Meersch.

Advokaten : Mrs. Struye en Van Rijn.

Aansprakelijkheid voor ondergeschikten. — Vereisten om een schade als veroorzaakt bij het uitoefenen in de bediening van de ondergeschikte te kunnen beschouwen.

Om een schade te kunnen beschouwen als veroorzaakt bij het uitoefenen van de bediening, waartoe de aangestelde gebruikt werd, wordt niet vereist, dat die onrechtmatige daad tot de bediening zelf van de aangestelde zou behoren. Het volstaat, dat de daad binnen de duur van de bediening gepleegd werd en in verband met deze bediening weze, al was het onrechtstreeks en occasioneel.

N.V. Minerve t/ Het Algemeen Syndicaat en Verbrugghe.

Gelet op het bestreden arrest op 20 mei 1959 door het Hof van Beroep te Gent gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1382, 1384 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet;

doordat het bestreden arrest, na in feite vastgesteld te hebben dat het kwestieus autoongeval zich voorgedaan had toen de zoon Van den Bussche, die van zijn vader opdracht gekregen had met dezes bestelwagen een vat bier naar een café te Blanken-

berge over te brengen, een paar uren nadien en vooreer met de bestelwagen naar huis — ook te Blankenberge — terug te keren, een plezierrit deed naar Oostende, en zonder te ontkennen dat zulks in strijd met de uitdrukkelijke bevelen van zijn vader was ;

beslist heeft dat de plezierrit en het veronachtzamen van de bevelen van de aansteller niet buiten verband waren met de bediening en enkel als een misbruik ervan gekenmerkt waren, dat eiseres dientengevolge als verzekeraar van vader Van den Bussche voor de schadelijke gevolgen van het door dezes zoon veroorzaakt ongeval, aansprakelijk was en haar veroordeeld heeft aan verweerders schadevergoeding te betalen ;

en deze beslissing gestaafd heeft op de overweging dat « de opdracht niet op het ogenblik van het ongeval voltooid was, vermits de wagen niet bij de aansteller was teruggebracht en dat de zoon Van den Bussche enkel mits het ontvangen van de opdracht en het overgaan tot de tenuitvoerlegging ervan het schadegeval kon veroorzaken, en dat derhalve het verband tussen het ongeval en de uitoefening van de bediening vaststaat, en meteen de burgerlijke aansprakelijkheid van de aansteller dient aanvaard te worden » ;

dan wanneer : *eerste onderdeel*, het intrinsiek tegenstrijdig is enerzijds vast te stellen dat de aan de vader van het ongeval gegeven opdracht erin bestond een vat bier vanuit Blankenberge naar een ook te Blankenberge gelegen café over te brengen, en anderzijds te beslissen dat deze opdracht niet voltooid was toen het ongeval zich een paar uren nadien voordeed tijdens een plezierrit naar Oostende, en dat bijgevolg de vader van het ongeval nog in de bediening was waarvoor zijn aangestelde hem gebruikt had ;

dan wanneer deze tegenstrijdigheid in de motivering van het bestreden arrest met het gebrek aan de door artikel 97 van de Grondwet vereiste motivering gelijk staat ;

tweede onderdeel, dan wanneer de burgerlijke verantwoordelijkheid van de aansteller slechts aanwezig is wanneer de schade door zijn aangestelde veroorzaakt is in de bediening waarvoor hij hem gebruikt heeft ;

dan wanneer ten deze, uit de feitelijke vaststellingen van het bestreden arrest blijkt dat het ongeval zich niet voordeed in de bediening waarvoor de aansteller zijn aangestelde gebruikt had ;

Dan wanneer het enig feit dat de bestelwagen niet bij de aansteller teruggebracht werd niet volstond om te bewijzen dat de opdracht niet voltooid was ;

dan wanneer alleszins het een aangestelde niet behoort de duur van een opdracht eenzijdig en gebeurlijk tot in het oneindige te verlengen ;

dan wanneer het bestreden arrest dus niet wettelijk gemotiveerd is ;

Wat het eerste onderdeel betreft :

Overwegende dat het bestreden arrest vaststelt dat Van den Bussche Walter opdracht kreeg van zijn vader met dezes bestelwagen een vat bier naar Blankenberge over te brengen en dat het litigieuze ongeval zich voordeed toen hij, een paar uren later en vooreer met de bestelwagen naar huis te keren, een plezierrit naar Oostende deed ;

Overwegende dat het arrest, zonder tegenstrijdigheid, uit die vaststellingen heeft kunnen afleiden dat, hoewel de plezierrit niet op zich zelf tot de uitoefening van de bediening van de aangestelde behoorde, dezes

opdracht nochtans niet voltooid was op het ogenblik van het ongeval, vermits de wagen niet bij de aansteller was teruggebracht ;

dat het eerste onderdeel van het middel feitelijke grondslag mist ;

Wat het tweede onderdeel betreft :

Overwegende dat, om een schade te kunnen beschouwen als veroorzaakt bij het uitoefenen van de bediening waartoe de aangestelde gebruikt werd, niet vereist wordt dat de onrechtmatige daad tot de bediening zelf van de aangestelde zou behoren ;

dat het volstaat dat de daad binnen de duur van de bediening gepleegd werd en in verband met deze bediening weze, al was het onrechtstreeks en occasioneel ;

dat uit hogeraangehaalde vaststellingen van het arrest blijkt dat het door de aangestelde veroorzaakte ongeval geschiedde toen hij, tijdens de uitvoering van een gekregen opdracht, met de hem toevertrouwde bestelwagen een plezierrit ondernam ;

Overwegende dat het arrest op grond daarvan heeft kunnen oordelen dat de onrechtmatige en schadelijke daad zich heeft voorgedaan tijdens de duur van de bediening en in verband er mede, bediening in de uitoefening waarvan de bestuurder van het voertuig zich onder het gezag en het toezicht bevond van degene die hem aangesteld had ;

dat het tweede onderdeel van het middel niet kan aangenomen worden ;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening ;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

De kosten begroot op de som van vijfduizend zeshonderd vijftig fr. jegens de aanleggende partij en op de som van zeshonderd twintig fr. jegens de verwerende partijen.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 31 oktober 1961.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : M.M. Mast en Mees.

Substituut-auditeur-generaal : M. Van der Stichele.

Advokaat : Mr. Lambrechts.

Ministerieel besluit houdende benoeming van een taaladjunkt, gepaard met bevordering. — Miskennenning artikel 4 § 3, Wet 28 juni 1932 en artikel 6 K.B. 20 juni 1955. — Nietigheid.

Artikel 4 § 3 Wet 28 juni 1932 op het gebruik der talen in bestuurszaken bepaalt dat, voor zover als nodig, aan ieder hoger ambtenaar die aan het hoofd van een dienst staat, een tweetalig ambtenaar van dezelfde of van de onmiddellijk lagere graad kan toegevoegd worden; deze bepaling geeft echter noch aan de Koning, noch aan de Minister de bevoegdheid om op eigen gezag een taaladjunkt te bekleden met een graad die de instelling niet kent.

Het instellen van dergelijke graad dient aan het advies van de syndicale raad onderworpen te worden bij toepassing van artikel 6 1° K.B. 20 juni 1955.

Homble t/ Belgische Staat (Minister van Volksgezondheid en van het Gezin); Tussenkommende patrij : Deckx.

Arrest nr. 8904

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van het ministerieel besluit d.d. 27 juni 1960, waarbij M. Deckx buiten kader in de graad van inspecteur-generaal met het oog op zijn aanstelling als tweetalig adjunkt van de directeur-generaal van het Nationaal Werk voor oudstrijders wordt benoemd; dat die benoeming op 26 juli 1960 ter kennis van de leden van het personeel is gebracht;

Overwegende dat M. Deckx bij ministerieel besluit van 14 augustus 1958 tot de graad van directeur werd bevorderd en als taaladjunkt van de leidende ambtenaar van het Nationaal Werk voor Oudstrijders en Oorlogsslachtoffers werd aangesteld; dat op dit tijdstip de leidende ambtenaar van die instelling de graad van directeur van administratie voerde; dat op 1 januari 1960 aan de leidende ambtenaar de graad van directeur-generaal werd toegekend; dat bij het bestreden besluit M. Deckx buiten kader werd bevorderd tot de graad van inspecteur-generaal met het oog op zijn aanstelling als taaladjunkt van de directeur-generaal;

Overwegende dat de tegenpartij doet gelden dat het beroep niet ontvankelijk is omdat het ministerieel besluit van 14 augustus 1958, waarbij M. Deckx tot de graad van directeur bevorderd werd en als taaladjunkt werd aangesteld, definitief is geworden en het bestreden besluit slechts de « bevestiging van deze aanstelling insluit »;

Overwegende dat d't middel niet opgaat; dat er immers een wezenlijk verschil bestaat tussen een bevordering tot directeur met aanstelling als taaladjunkt van de directeur van administratie en de bevordering tot inspecteur-generaal met aanstelling als taaladjunkt van de directeur-generaal;

Overwegende dat verzoeker, als lid van de syndicale raad van advies van het Nationaal Werk voor Oudstrijders, doet gelden dat het bestreden besluit werd genomen zonder dat, in strijd met artikel 6 van het koninklijk besluit van 20 juni 1955, aan de syndicale raad van advies een voorstel werd voorgelegd voor advies betreffende: 1° het instellen van de graad van inspecteur-generaal bij het Nationaal Werk voor Oudstrijders; 2° het oprichten van een ambt van inspecteur-generaal bij die instelling; dat de tegenpartij integendeel voorhoudt dat de bestreden benoeming regelmatig kon worden gedaan op grond van artikel 4, § 3, van de wet van 28 juni 1932 betreffende het gebruik der talen in bestuurszaken en dat de benoeming door de Minister kon worden gedaan krachtens artikel 29 van het organiek besluit van het Nationaal Werk voor Oudstrijders en Oorlogsslachtoffers; dat volgens haar in dat geval het advies van de syndicale raad van advies niet moest worden ingewonnen daar de benoeming van een taaladjunkt, gepaard met een bevordering, geen kaderwijziging medebrengt vermits de taaladjunkt buiten kader wordt bevorderd en zijn vorige plaats in het kader niet door een ander ambtenaar kan worden bezet;

Overwegende dat de bestreden bevordering niet kon plaatshebben op grond van artikel 4, § 3, van de wet van 28 juni 1932 op het gebruik der talen in bestuurszaken; dat bij dit artikel is bepaald dat met het oog op de eenheid in de administratieve rechtspraak, voor zover nodig, aan ieder hoger ambtenaar die aan het hoofd van een dienst staat, een tweetalig ambtenaar van dezelfde of van de onmiddellijke lagere graad uit de belanghebbende dienst wordt toegevoegd; dat die bepaling evenwel noch aan de Koning, noch aan de Minister de bevoegdheid geeft om op eigen

gezag een taaladjunct te bekleden met een graad die de instelling niet kent; dat het instellen van zodanige graad verband houdt met het statuut van genoemde instelling en bij toepassing van artikel 6, 1°, van het koninklijk besluit van 20 juni 1955 houdende syndicaal statuut van de ambtenaar van de openbare diensten aan het advies van de syndicale raad moet worden onderworpen;

Overwegende dat het middel van verzoeker gegrond is;

Besluit :

Artikel 1: Het besluit d.d. 27 juni 1960 van de Minister van Volksgezondheid en van het Gezin is vernietigd, in zoverre daarbij M. Deckx wordt benoemd tot de graad van inspecteur-generaal.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

16e Kamer. — 8 november 1961.

Voorzitter : M. Schuermans.
Raadsheren : M.M. Holvoet en Screvens.
Advokaat-generaal : M. Smets.
Advokaat : Mr. Delfosse.

Verkoop met premiën. — Toegeven van een tandenborstel bij aankoop van koffie. — Koppelverkoop of verboden premie ? — Onoverwinnelijke dwaling ?

Het aanbieden van een tandenborstel tegen de prijs van 1 frank aan iedere koper van 250 gr. koffie levert geen koppelverkoop maar wel een verboden premieverkoop op. De voor de tandenborstel gevorderde prijs is in het onderhavig geval slechts een lichte vergoeding, die ver beneden de werkelijke aankoop- en verkoopprijs ligt.

De omstandigheid, dat inbreuken op het K.B. van 13 januari 1935 straffeloos door andere handelaars gepleegd worden, is niet van aard om de verdachte in onoverwinnelijke dwaling te brengen; het blijkt inderdaad niet, dat iedere redelijke en voorzichtige persoon in dezelfde omstandigheden op op dezelfde manier als de verdachte zou gehandeld hebben.

O.M. t./ Moers en Kustermans.

Overwegende dat de beroepen regelmatig zijn naar vorm en tijd;

Overwegende dat de feiten in het bestreden vonnis behoorlijk uiteengezet worden;

Overwegende dat zelfs in het stelsel van eerste betichte volgens hetwelk een tandenborstel niet gratis aangeboden werd aan iedere koper van 250 gr koffie « Disque d'Or » tegen de totale prijs van 31 frank, maar tegen de prijs van een frank verkocht werd aan ieder koper van 250 gr koffie — zodat de koper 32 frank betaalde voor 250 gr koffie en een tandenborstel — het om geen koppelverkoop, maar wel om een verkoop met premiën gaat;

Overwegende inderdaad dat de prijs van een frank niet als een ernstige prijs voorkomt maar slechts als een lichte vergoeding voor een voorwerp dat — zoals terecht door de eerste rechter vastgesteld — door betichte zelf tegen 2,50 frank gekocht werd en waarvan de normale verkoopprijs op ongeveer 5 frank mag geschat worden;

Dat er dienvolgens geen sprake kan zijn van een toegelaten koppelvekoop;

Dat het ten andere zonder belang is na te gaan of de prijs al dan niet versmolten was;

Dat de door betichte ingeroepen rechtspraak ook niet dienend is;

Overwegende dat indien de handel in België vrij is zulks niet belet dat een reeks wetsbepalingen er toe strekken de abnormale aspecten van de handel uit te sluiten en ondermeer te beletten dat tegen te hoge of te lage prijzen zou verkocht worden; dat daarom ook de «soldes», waarvan betichte gewag maakt, wettelijk geregeld werden;

Overwegende dat door de eerste rechter terecht geoordeeld werd dat de wegeving op de verkoop met premien niet alleen tot doel heeft prijsbewimpeling te beletten doch ook prijsverhoging te voorkomen alsmede het aankopen door de verbruikers van voorwerpen waaraan zij eigenlijk geen behoefte hebben, en dat het toegeven van een voorwerp waarop de verkoper verliest op de ene of de andere wijze gekompenseerd moet worden en dus direkt of indirekt prijsverhoging in de hand werkt;

Dat de kritieken door betichte tegen deze zienswijze gericht op een verkeerde interpretatie berusten;

Overwegende dat de omstandigheid dat inbreuken op het koninklijk besluit van 13 januari 1935 zouden gepleegd worden door andere handelaars zonder vervolgingen te verwekken, niet van aard is betichte in onoverkomelijke dwaling te brengen;

dat het inderdaad niet blijkt dat ieder redelijk en voorzichtig mens in dezelfde omstandigheden op dezelfde manier als betichte zou gehandeld hebben;

dat het tegenovergesteld zelfs voorkomt zoals blijkt uit talrijke der door betichte ingeroepen voorbeelden over dewelke het Hof nochtans niet verder te oordelen heeft;

Overwegende dat de feiten der telastlegging door de eerste rechter weerhouden dus bewezen zijn gebleven ten laste van de twee betichten door het onderzoek voor het Hof gedaan;

Dat de strafbepaling is aangepast;

Om deze redenen,

rechtdoende op tegenspraak:

Gezien de wetsbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald, alsook artikels:

24 van de wet van 15 juni 1935;

211 van het wetboek van strafvordering;

1 wet van 5 maart 1952;

ter zitting aangeduid door de heer voorzitter;

Ontvangt de beroepen;

Bevestigt het vonnis waartegen beroep;

Verwijst eerste betichte tot de kosten van beroep, behalve de kosten van het beroep van het Openbaar Ministerie jegens tweede betichte,

laat de laatste kosten ten laste van de Staat;

NOOT: Het bij bovenstaand arrest bevestigde vonnis van de correctionele rechtbank te Leuven d.d. 13 april 1961 is in dit nummer eveneens gepubliceerd.

HOF VAN BEROEP GENT

5e Kamer. — 16 juni 1961.

Voorzitter: M. Maraite.

Raadsheren: M.M. De Vreese en Vanparijs.

Advokaat-generaal: M. Matthijs.

Advokaten: Mrs. Van Mechelen (Antwerpen) en De Pauw (Blankenberge).

Handelsvertegenwoordiger. — Gebrek aan inschrijving in het handelsregister. — Verkoopdirectie in bepaalde provincie. — Vrije uitoefening der bedrijvigheid. — Geen toezicht of inmenging der aanwervende firma. — Bezoek van eigen cliënteel. — Regeling der werkzaamheden en reizen naar goedgevonden. — Verslagen en inlichtingen omtrent de bedrijvigheid en de door het cliënteel gedane suggesties. — Metterdaad bestaande verhoudingen tussen partijen. — Geen band van ondergeschiktheid. — Handelaar.

Is een vrije handelsvertegenwoordiger die een onafhankelijk beroep uitoefent, overeenkomend met dit van makelaar of commissionair, en als dusdanig voor zijn eigen rekening geregeld daden verricht die bij de wet daden van koophandel worden genoemd, en is derhalve handelaar: de persoon, belast met de directie van de verkoop van bepaalde toestellen voor een bepaalde provincie, die zijn bedrijvigheid vrij uitoefent, buiten alle toezicht of inmenging van de firma die hem aanwierf, zich niet hoeft te schikken naar hem door haar opgelegde bevelen, onderrichtingen of richtlijnen, zijn eigen cliënteel bezoekt, naar goedgevonden reist en zijn werkzaamheden regelt zoals hij het goed vindt, zijn verplaatsings-, verblijfs- en kantoorkosten draagt, en zich enkel ertoe beperkt aan voormelde firma af en toe, en dit wanneer hij het nodig acht, een bezoek te brengen, op haar verzoek verslagen en inlichtingen omtrent zijn bedrijvigheid en de hem door het cliënteel gedane suggesties te laten geworden en de door hem ontvangen bestellingen over te maken.

De vaststelling dat deze persoon niet in het handelsregister is ingeschreven en een reeks bescheiden overlegt, waaruit zou blijken dat een band van ondergeschiktheid, welke de bediendenovereenkomst kenschetst, tussen hem en de firma zou bestaan volstaan niet om hem niet als handelaar, doch als aangestelde van die firma te beschouwen; laatstvermelde hoedanigheden dienen immers te worden beoordeeld in het licht van de werkzaamheden van de handelsagent en de metterdaad bestaande verhoudingen tussen partijen.

Advies O.M.

Dhr. Van Gelder Albert, die zich zelf noemt «handelaar», te Deurne, heeft binnen de wettelijke termijn, in regelmatige vorm en ontvankelijk beroep ingesteld tegen een vonnis op tegenspraak gewezen op 1 maart 1956 door de Rechtbank van Koophandel te Gent, vonnis aan appellant betekend bij deurwaarders-exploot van 16 oktober 1956, en waarbij de rechtbank, na haar bevoegdheid «ratione materiae», in zake te hebben erkend, de eis van geïntimeerde, de N.V., thans in vereffening, «Atemcom», uit Waarschoot, heeft toegewezen. Deze vordering strekte tot veroordeling van appellant tot betaling van het bedrag van een batig saldo voor slot van rekening van 43.880 fr., meer de gerechtelijke intresten, wegens levering van verwarmingstoestellen, merk «Atemcom», mits aftrek van de

op de verkoop van deze toestellen door geïntimeerde verschuldigde commissielonen.

* * *

Zoals vóór de eerste rechter, beweert appellant vóór het Hof hoofdzakelijk dat de Rechtbank van Koophandel te Gent «ratione materiae» onbevoegd was om kennis te nemen van de oorspronkelijke verdeling, omdat hij geen handelaar zou zijn, doch enkel t.o.v. geïntimeerde een haar ondergeschikte handelsreiziger, waarvan de rechten en verbintenissen beheerst worden door een dienstnemingsovereenkomst van werkgever tot bediende, zodat de er uit voortvloeiende geschillen onder de bevoegdheid zouden ressorteren van het arbeidsgerecht, voor hetwelk appellant geïntimeerde trouwens in verzoening heeft doen oproepen, met het oog op betaling van een bedrag van 60.000 fr. wegens «6 maanden loon als vergoeding voor verbreking contract en regeling van de toestand ten aanzien van de R.M.Z.».

Van meetaf dient echter te worden opgemerkt dat bedoelde oproeping tot verzoening voor het Arbeidsgerecht te Antwerpen dagteekent van 30 december 1955, hetzij nagenoeg acht maanden na de betekening aan appellant van het inleidend dagvaardingsexploot van onderhavig geding (20 april 1955), terwijl tot nog toe op deze oproeping nooit een dagvaarding is gevolgd.

Het bestaan van de band van ondergeschiktheid van de werknemer t.o.v. zijn werkgever, hoofdzakelijk kenmerk van de dienstnemingsovereenkomst voor bedienden, is een rechtsfeit, dat door de rechter dient te worden afgeleid uit de concrete verhoudingen, welke metterdaad tussen partijen bestonden.

In dit verband dient met de eerste rechter te worden vastgesteld dat appellant, aan wie de directie van de verkoop der toestellen «Atemcom» voor de provincie Antwerpen was toevertrouwd geworden, zijn werkzaamheden en verplaatsingen vrij en naar goeddunken regelde zonder het gebruik van zijn tijd te moeten rechtvaardigen, o.m. zonder ertoe gehouden te zijn op bepaalde uren of dagen aanwezig te zijn op het kantoor van zijn werkgeefster, of op zijn eigen kantoor ter beschikking te zijn van zijn werkgeefster, of zelfs een zeker aantal uren per dag voor rekening van zijn werkgeefster te werken.

Bovendien, ofschoon aan appellant bepaalde suggesties of zelfs richtlijnen door geïntimeerde gegeven werden, kunnen deze aanwijzingen of raadgevingen «in casu» bezwaarlijk beschouwd worden als werkelijke onderrichtingen, en nog veel minder als bevelen, met het oog op de regeling van appellants' werkzaamheden en bezoeken van klanten, cliënteel die hem trouwens eigen was, terwijl het recht hem niet ontzegd werd andere — althans niet concurrerende firma's — te vertegenwoordigen.

Ten slotte genoot appellant geen vast loon of wedde, doch er werd hem enkel een commissie uitbetaald in verhouding tot de door hem verwezenlijkte verkoopverrichtingen.

Het feit dat appellant aan geïntimeerde omtrent de werkzaamheden en cliënteel bezoeken geregeld verslagen uitbracht, is, naar ons oordeel, geenszins van aard om de ingeroepen ondergeschiktheid van appellant ten opzichte van de N.B. «Atemcom» te bewijzen. Wel integendeel, het dient als enigszins normaal te worden beschouwd dat appellant geïntimeerde geregeld inlichtte over de zaken die hij afgesloten had en die hij nog op het oog had. Trouwens, het feit «a posteriori» verslag uit te brengen over zijn bedrijvigheid, beperkte op zich zelf geenszins de vrijheid van appel-

lant zijn werk te regelen naar eigen goeddunken en in alle zelfstandigheid over zijn tijd en wijze van werken te beslissen. Ondergeschiktheid zou enkel kunnen bestaan, zo appellant er toe verplicht was verslagen in te dienen, «waarin hij nauwkeurig het gebruik van zijn tijd zou moeten rechtvaardigen op grond van directieven, die hem vooraf gegeven werden en die hij verplicht was na te leven. Maar dan zou de ondergeschiktheid blijken uit de directieven die de handelsreiziger moet volgen, en de verslagen zouden slechts een bewijs zijn van de bestaande directieven en van hun tenuitvoerlegging».

(G. F. De Cuyper, «De autonome handelsvertegenwoordiger», T. v. Best. Wetenschappen, 1954, blz. 375, kol. 2.)

Van zodanige verplichting aan appellant door geïntimeerde opgelegd inzake het opsturen van verslagen kan, in onderhavig geval, bezwaarlijk sprake zijn.

Wanneer een handelsagent, zoals appellant, van de werkzaamheden, zoals zij hierboven, op grond van de overgelegde bescheiden, zijn aangemerkt, zijn beroep maakt is hij niet een handelsreiziger, evenmin een bediende, doch een zelfstandig handelsvertegenwoordiger bekleed met de hoedanigheid van handelaar.

(Zie o.m.: Kooph. Kortrijk, 11 augustus 1951, R.W. 1954-55, kol. 807; idem, 6 juni 1953, R.W. 1953-54, kol. 1163; Kooph. Oostende, 1 december 1953, R.W. 1953-54, kol. 1397; Kooph. Sint-Niklaas, 8 november 1955, R.W. 1955-56, kol. 1580; Gent, 1e Kamer, 5 mei 1960, in zake Massy Theo t/ N.V. «Handelsmaatschappij Schelfaut-Van Winckel», te Lokeren (niet gepubliceerd); Corr. Brussel, 29 september 1960, J.T. 1960, 649).

Bij het bepalen van dit begrip van zelfstandig agent is de rechtspraak van het Hof van Cassatie trouwens bijzonder breed, waar dit Hof o.m. in zijn arrest van 3 oktober 1957 (J.T. 1958, 109; Pas. 1958, I), beslist: «Ne sont pas incompatibles avec la qualification d'agent autonome le fait que le travailleur devait remplir des rapports circonstanciés au sujet de son activité, ni le fait que le chef d'entreprise réglait le programme des visites indiquant les clients à visiter, et que ces visites prenaient tout le temps du travailleur, ni le fait que ce dernier devait assister à des réunions d'agents chaque semaine et que le chef d'entreprise y donnait des ordres, des instructions, des louanges et des blâmes et critiquait notamment les arrivées tardives et les manquements à l'horaire. Ni le louage d'ouvrage, ni le mandat n'excluent la possibilité d'une collaboration entre parties, d'une surveillance, d'instructions générales ou d'entrevues périodiques; le fait que, pour remplir ses obligations contractuelles, le locataire d'ouvrage ou le mandataire soit amené à leur consacrer tout son temps, ne crée pas une subordination lui donnant le caractère d'employée».

Wellicht kan men de mening toegedaan zijn dat een dergelijke rechtspraak heel wat te ver gaat, want, naar de letter genomen, zou zij er praktisch op neer komen het begrip van ondergeschikt handelsreiziger in de meeste gevallen uit te sluiten.

Wat echter beslist vaststaat is dat, in onderhavig geval, men deze rechtspraak niet hoeft in te roepen om de overtuiging op te doen dat appellant t.o.v. geïntimeerde als een zelfstandig handelsvertegenwoordiger diende te worden aangezien, die met zijn principaal een soort agentuurovereenkomst had gesloten, waarbij hij een gedeelte van zijn arbeidskracht ter beschikking van zijn principaal had gesteld, terwijl hij vrij en onafhankelijk over zijn tijd en bezoeksregeling van cliënteel kan beschikken.

Wij besluiten dan ook tot de bevoegdheid «ratione materiae» van de eerste rechter.

* * *

Waar appellant aan de eerste rechter het verwijt maakte over de grond van de zaak een veroordelingsbeslissing op tegenspraak te hebben gewezen, terwijl appellant, als oorspronkelijk verweerder, over de grond van de zaak geen besluiten had genomen en aan de rechtbank gevraagd had hem akte te verlenen dat hij over de grond van het geding verstek maakte, heeft de eerste rechter, naar ons oordeel, zeer terecht vastgesteld dat appellant vóór hem verschenen is en besluiten had neergelegd, zodat er geen sprake kan zijn van verstek. Nochtans, wil het ons voorkomen dat appellant moet beschouwd worden als hebbende alleen geconcludeerd omtrent de bevoegdheid, en, ofschoon hij dit in niet gepaste bewoordingen heeft uitgedrukt, zich het recht voorbehield over de grond te besluiten.

Vóór het Hof echter wordt door appellant in zijn conclusiën dergelijk voorbehoud niet gemaakt; geïntimeerde heeft evenwel over de grond der zaak geconcludeerd, vermits zij in haar besluiten uitdrukkelijk verklaart: «Aangezien er ten gronde tussen partijen geen betwisting bestaat». Ten aanzien van deze conclusie is appellant volkomen passief gebleven.

Wij menen dat, op grond van die vaststellingen, niets er zich tegen verzet dat het Hof over de grond van het geding van nu af aan uitspraak zou doen, en dienaangaande appellant zou veroordelen tot betaling aan geïntimeerde van het door haar gevorderd bedrag, dat appellant trouwens in een door hem geschreven brief van 19 maart 1955 uitdrukkelijk erkend heeft schuldig te zijn.

(w.g.) J. Matthijs.

Arrest

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten;

Gezien de stukken o.m. de uitgifte van het bestreden vonnis gewezen door de Rechtbank van koophandel te Gent op 1 maart 1956;

Overwegende dat Beuls Robert, als vereffenaar van de N.V. Atemcom, namens deze vennootschap in vereffening het geding herneemt;

Overwegende dat het beroep regelmatig is naar tijd en vorm;

Overwegende dat de oorspronkelijke eis door geïntimeerde ingesteld ertoe strekt van appellant wegens prijs van geleverde verwarmingstoestellen waarvan de hem verschuldigde commissielonen afgetrokken werden betaling te bekomen voor slot van rekening van de som van 43.880 F meer de gerechtelijke interesten en de gedingskosten;

Overwegende dat appellant de bevoegdheid «ratione materiae» van voormelde rechtbank betwist om reden dat hij geen handelaar is maar enkel ter zake als aangestelde van geïntimeerde opgetreden is en het geschil derhalve voor de werkrechtssraad moest worden gebracht;

Overwegende dat appellant tot staving van zijn bewering vruchteloos inroep dat hij in het handelsregister niet ingeschreven is en ter zake een reeks stukken overlegt waaruit zou blijken dat een band van ondergeschiktheid welke het bediendencontract kenschetst tussen hem en geïntimeerde zou hebben bestaan, vermits, zoals de eerste rechter het terecht doet opmerken, bovengemelde bestanddelen op zich zelf niet de hoedanigheid van appellant bepalen en deze hoedanigheid dient beoordeeld te worden in het licht van de werk-

zaamheden van appellant en de metterdaad bestaande verhoudingen tussen partijen;

Overwegende dat in dit verband met de eerste rechter dient te worden vastgesteld dat appellant, aan wie de directie van de verkoop der toestellen «Atemcom» voor de provincie Antwerpen was toeges. aan, verre van zich naar hem door geïntimeerde opgelegde bevelen, onderrichtingen of richtlijnen te hebben moeten schikken integeneel zijn bedrijvigheid helemaal vrij uitoefende buiten alle toezicht of inmenging van deze laatste;

dat hij inderdaad o.a. zijn eigen cliënteel bezocht, naar goeddunken reed en zijn werkzaamheden en ronde regelde zoals hij het goed vond;

dat hij zijn verplaatsings-, verblijfs- en kantoorkosten droeg en zich enkel ertoe beperkte aan geïntimeerde van tijd tot tijd en zulks wanneer hij het nodig achtte, een bezoek te brengen, op haar vraag verslagen en inlichtingen omtrent zijn bedrijvigheid en de hem door de cliënteel ge.ane suggesties te laten geworden en de door hem ontvangen bestellingen over te maken;

dat appellant weliswaar suggesties ontving vanwege geïntimeerde doch zonder dat deze het karakter hadden van bevelen;

Overwegende dat, zoals de eerste rechter oordeelkundig aanstipt, het feit dat appellant geen opzeg deed en er ook geen kreeg en verder sinds april 1954, maand vanaf dewelke hij voor geïntimeerde is begonnen te werken, zijn inschrijving niet gevraagd heeft voor het toepassen der sociale wetten nogmaals bevestigt dat er nooit tussen partijen een bediendencontract tot stand gekomen is;

Overwegende dat appellant zulks overigens uitdrukkelijk erkend heeft vermits hij zich zelf in zijn akte van beroep «handelaar» noemt;

Overwegende dat appellant zozeer ervan bewust was dat het door hem opgeworpen verweermiddel geen steek hield dat, om te trachten aan dit verweermiddel een schijn van grond te geven en also het onderwerpelijk geschil op de lange baan te schuiven, hij acht maanden nadat dit geschil ingespannen was, geïntimeerde vóór de werkrechtssraad te Antwerpen in verzoening heeft opgeroepen, maar zich wel ervoor gewacht heeft laatstgenoemde vóór deze rechtsmacht te dagvaarden;

Overwegende dat de vrije handelsvertegenwoordiger die een onafhankelijk beroep uitoefent, overeenkomend met dit van makelaar of commissionair en als dusdanig voor zijn eigen rekening geregeld daden verricht welke bij de wet daden van koophandel worden genoemd, handelaar is; (Fredericq, Dr. Comm. D. I., nr. 212, blz. 366 en volg.);

Overwegende dat daaruit volgt dat appellant de bevoegdheid van de consulaire rechtsmacht niet mag afwijzen;

Overwegende dat appellant na in zijn besluiten vóór de eerste rechter in hoofddorde dezes onbevoegdheid «ratione materiae» ingeroepen te hebben in ondergeschikte orde vroeg hem akte te verlenen dat hij ten gronde «verstek» deed;

Overwegende dat, nu appellant voor de eerste rechter verschenen was en besluiten genomen had, er van verstek geen sprake kon zijn maar enkel van een voorbehoud om over de grond te concluderen;

Overwegende dat in het aangevochten vonnis het geschil ten gronde beslecht werd;

Overwegende dat appellant vóór het Hof zijn voorbehoud niet heeft herhaald;

dat appellant, ten aanzien van de door geïntimeerde vóór het Hof genomen conclusiën waarin deze laatste uitdrukkelijk verklaart «Aangezien er ten gronde

tussen partijen geen betwisting bestaat», niet heeft gereageerd met enigerlei voorbehoud;

dat hij integendeel op het einde van zijn grieven-schrift ten gronde concludeert waar hij voorhoudt dat geïntimeerde zonder opzegging de overeenkomst heeft verbroken en deswege gewettigd is vergoeding te eisen;

Overwegende dat uit deze vaststelling met zekerheid kan worden afgeleid dat appellant in bovengemeld voorbehoud niet volhardt en zijn verweer ten gronde voordraagt;

dat dienvolgens niets er zich tegen verzet dat het Hof over de grond van het geding van nu af aan uitspraak doet en dienaangaande appellant veroordeelt tot betaling aan geïntimeerde van het door haar op 8 april 1955 gevorderd bedrag;

Overwegende dat appellant in een door hem geschreven brief d.d. 19-3-1955, uitdrukkelijk zijn schuld erkent in de volgende bewoordingen: «het is mij onmogelijk dit geld aanstonds op uw P.C.R. te storten maar ik zal het uiterste beproeven dit zo spoedig mogelijk te doen»;

dat geen onrechtmatige beëindiging van de overeenkomst in hoofd van geïntimeerde bewezen is;

Om die redenen:

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

gehoord in openbare rechtszitting advocaat-generaal Matthys in zijn eensluidend advies, alle verdere of strijdige conclusiën verwerpend; ontvangt het beroep; wijst het als ongegrond af; bevestigt dienvolgens het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen en veroordeelt appellant tot de kosten van de aanleg.

Beveelt de afscheiding der kosten op het hoger beroep gevallen ten bate van Mr. Dubois, pleitbezorger, die ter terechtzitting van heden bevestigt het grootste deel derzelfde te hebben voorgeschoten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer bis. — 27 december 1961.

Voorzitter: M. De Bie.

Rechters: Mevr. Deloof en R. Majean.

Advokaten: Mrs. K. Van Baarle en Mathyssens loco L. Brouns.

Arbeidsongeval. — Keuze van geneesheer wanneer de werkgever zelf een medische dienst heeft ingericht.

De bij de artt. 3, lid 3 van de wetten op de arbeidsongevallen en 41 tot 42bis van het K.B. van 7 dec. 1931 aan de werkgever, die een eigen medische dienst heeft ingericht, opgelegde verplichting om drie geneesheren aan te wijzen, wanneer de werknemer op 15 km van het medisch centrum woont, heeft alleen ten doel de voortzetting van en het toezicht op de voorgeschreven medische behandeling, alsmede de controle op de werkgeschiktheid te verzekeren. De werkgever is niet verplicht deze geneesheren van te voren aan te wijzen; hij mag ermede wachten tot er reden toe is.

De werknemer, die de bepaling van het werkhuisreglement betreffende de aanwijzing van drie geneesheren, waaronder hij mag kiezen over het hoofd ziet en geen gevolg geeft aan de verzoeken van de werkgever om zich in de medische dienst aan te bieden, moet de gevolgen van zijn eigen tekortkomingen dragen.

N.V. Bell Telephone t/ Teunckens.

Gezien de stukken van het geding o.m.

1) de grosse van het vonnis, waartegen beroep, tussen partijen uitgesproken door de heer Vrederechter van het derde kanton der stad Antwerpen, op 19 juli 1960;

2) de aangehechte geboekte akte van beroep, betekend op 14 december 1960 door het ambt van deurwaarder J. De Belder te Mol;

Gelet op art. 2, 24, 34, 36, 37, 41 Wet 15 juni 1935;

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten ter zitting van 4 december 1961;

Overwegende dat het beroep ontvankelijk is;

Overwegende dat beroepene op 10 juni 1959, toen hij werkzaam was bij beroepster, een arbeidsongeval opliep, waarbij een houtsplinter in zijn linker polsstreek drong;

Overwegende dat hij zich die zelfde dag liet verzorgen in het dispensarium van beroepster en hij zich aldaar op 11 juni opnieuw bij de dokter aanbod; dat deze zorgen toedende en beroepene die dag liet voortwerken;

Overwegende dat beroepene na terugkeer in zijn woonplaats, meer dan 15 km buiten Antwerpen, diezelfde avond nog zulke pijnen zou ondervonden hebben dat hij, op eigen initiatief een plaatselijk geneesheer ontbood welke besloot tot dringende verwijdering van de splinter;

Overwegende dat beroepene zich 's anderendaags, 12 juni 1959, naar een kliniek te Geel begaf om tot dat ingrijpen te doen overgaan;

Overwegende dat hij de rekening van dit ingrijpen inbrengt en aanspraak maakt op 12 dagen werkonbekwaamheid hem toegekend door de plaatselijke dokters;

Overwegende dat beroepster in eerste aanleg veroordeeld werd tot betaling van die bedragen, maar doet gelden dat zij hiertoe niet kan gehouden zijn daar die vergoedingen zouden toegekend zijn in strijd met de wettelijke bepalingen ter zake;

Overwegende dat door de wet van 17 juli 1957 in art. 1 en 2, die de aanvulling werden van art. 3 van de samengeordende wetten op de arbeidsongevallen, het principe nogmaals vastgelegd werd dat het slachtoffer van een arbeidsongeval de vrije keuze niet heeft van de dokter of de kliniek, die hen zullen verzorgen;

Overwegende dat het 5e lid van voormeld art. 3 dan ook duidelijk maakt dat slechts ingeval de werkgever geen medische dienst heeft ingericht de werknemer vrije keuze van geneesheer heeft.

Overwegende dat beroepster zulke medische dienst wel heeft ingericht en de werking ervan wordt uiteengezet in art. 13 van het Werkhuisreglement;

Overwegende dat de Koninklijke besluiten die reeds bestonden of in uitvoering van de wet van 17 juli 1957 genomen werden, de werking van deze geneeskundige diensten regelen; dat in art. 41 van het K.B. van 7 dec. 1931 nogmaals gewezen wordt op het uitzonderlijk karakter van de vrije keuze;

Dat art. 42 van dit K.B. bepaalt dat de navolgende geneeskundige en ook klinische zorgen in het door de werkgever ter beschikking gesteld dispensarium zullen moeten gegeven worden;

Overwegende dat niet beweerd wordt of uit niets blijkt dat beroepster enige weigering in dat opzicht zou betuigd hebben; dat zij integendeel blijkt te hebben aangedrongen opdat beroepene zich nog verder zou laten onderzoeken;

Overwegende dat bij K.B. van 10 februari 1958 een art. 42bis werd ingevoerd waarbij voor de werknemers, die op meer dan 15 km van het medisch centrum van

de werkgever wonen, de modaliteiten werden bepaald onder dewelke, door een beperkte vrije keuze, de werknemer zich tot minstens drie geneesheren uit zijn gewest zou kunnen richten;

Overwegende dat het derde lid van dat art. 42bis het recht van de werkgever op controle bevestigd en de modaliteiten ervan inricht om, door te bepalen dat de werkgever het recht heeft te vragen dat het ter plaatse verzorgde slachtoffer zich op de medische diensten van de werkgever zou aanbieden;

Overwegende dat beroepene voorhoudt dat al deze wettelijke bepalingen niet op hem zouden toepasselijk zijn, daar hij de volledige vrijheid van keuze van dokter en kliniek zou heroverd hebben, wegens de nalatigheid van beroepster om op voorhand aan beroepene de namen mede te delen van de drie dokters in zijn gewest;

Overwegende dat zulke aanduiding op voorhand voor beroepster niet zo onmogelijk is als zij volhoudt; dat het immers volstaat enkele dokters aan te duiden op plaatsen welke tot 30 km. uit elkaar mogen liggen zodat men steeds binnen de afstand van 15 km. van woonplaats tot dokter blijft;

Overwegende dat het evenwel moet uitgemaakt worden of de werkgever er wel toe gehouden is die aanduiding op voorhand te doen;

Overwegende dat het 3e lid van art. 3 van de wet op de arbeidsongevallen klaar en duidelijk aangeeft dat de keuze van één der drie dokters slechts zal gaan om de voortzetting van en het toezicht op de voorgeschreven geneeskundige behandeling, alsmede om controle op de werkongeschiktheid;

Overwegende dat dus niet door die bepaling gereglementeerd zijn de gevallen van heikracht of overmacht waarbij het slachtoffer, plots overvallen door een erg ongeval, de tijd niet heeft om de pleegvormen te vervullen (aanvraag, antwoord en keuze) voorzien door het 3e lid van art. 3; dat in zulke gevallen vanzelfsprekend beroep moet kunnen gedaan worden op de eerste te bereiken dokter mits zo spoedig mogelijk terug in te schakelen in de normale reglementering tussen de betrokkenen;

Overwegende dat dergelijke argumentatie dan ook ten onrechte door beroepene werd aangevoerd;

Overwegende dat er geen overmacht of heikracht was, die beroepene belet heeft het door art. 13 van het werkhuisreglement voorziene verzoek tot de firma te richten; dat hij echter geen enkele poging in die zin heeft aangewend;

Overwegende dat, aangenomen dat de splinter op 12 juni moest verwijderd worden, nie's beroepene kon beletten, in plaats van zich naar een eigen heelmeeester in Geel te begeven, de reis door te zetten tot in Antwerpen bij de contractueel tussen partijen voorziene diensten; dat hieruit geen noemenswaardig tijdsverschil zou ontstaan zijn en de uiterste hoogdringendheid niet bewezen is;

Overwegende dat ten onrechte door beroepene aan beroepster wordt verweten dat zij naliet de lijst van drie dokters op voorhand aan te leggen en kenbaar te maken;

Overwegende dat deze verplichting inderdaad uit geen enkele tekst valt af te leiden;

Overwegende dat uit de termen van het 4e lid van art. 42bis volgens hetwelk de aanduiding ofwel doorlopend ofwel tijdelijk en toevallig is, moet afgeleid worden, dat de betrokkenen vrij de uitvoeringsmodaliteiten regelen en dat de werkgever of verzekeraar met die aanduiding mag wachten tot er een reden opdaagt om een bepaalde aanduiding te doen; dat weereens niet

mag over het hoofd gezien worden dat de rol van die aangeduide dokters is voortzetting van de zorgen en controle over de werkelijkheid van de werkonbekwaamheid;

Overwegende dat beroepene zo hij wenste ontslagen te worden van zijn wettelijke verplichting zich door en bij zijn werkgeefster-verzekeraarster te doen verzorgen en controleren, hieroe de nodige aanvraag moest doen opdat de werkgeefster-verzekeraarster hem een meer dichtbij wonend geneesheer zou aanduiden.

Overwegende dat beroepene niet alleen deze noodzakelijke aanmaning maar ook al zijn andere verplichtingen heeft genegeerd; dat hij geen gevolg gaf aan de niet ontkende verzoeken om op 12 en 15 juni zich aan de medische dienst te vertonen; dat hij toen nog altijd de aanduiding der drie dokters uit zijn gewest kon vragen maar het evenmin deed;

Overwegende dat het vaststaat uit al de elementen uit de bundels dat beroepene zowel op 10 als op 11 juni 1959 gewerkt heeft; dat hij vanaf 12 juni al zijn verplichtingen in zake verzorging en controle radikaal verwaarloosde zodat elke controle zowel op de beweerde infectie, de noodzaak van het heilkundig ingrijpen en de navolgende duur van de beweerde werkonbekwaamheid door beroepene zelf onmogelijk gemaakt werd;

Overwegende dat beroepene dan ook zelf de gevolgen van deze zwaarwichtige tekortkomingen moet dragen; dat hij de kosten van zijn eigen heelmeeester niet ten laste van beroepster kan doen overdragen en dat de werkonbekwaamheid vanaf 12 juni 1959 niet bewezen is;

Overwegende dat het vonnis a quo bijgevolg moet te niet gedaan worden.

Om deze redenen,

De Rechtbank, zetelend in hoger beroep, rechtdoend tegensprekelijk, na beraadslaging, alle andere en strijdige besluiten verwerpend; Ontvangt het beroep, zegt dat het gegrond is; Doet het vonnis a quo te niet en opnieuw rechtsprekend; zegt dat de eis van oorspronkelijke aanlegger onvankelijk is maar niet gegrond; Wijst oorspronkelijke aanlegger af; Legt de kosten ten zijnen laste.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE LEUVEN

13 april 1961.

Alleenrechtsprekend rechter: M. Rubbrecht.

O.M.: M. Geyskens.

Verkoop met premiën. — Toegeven van een tandenborstel bij aankoop van koffie. — Koppelverkoop of verboden premie?

De ter gelegenheid van de aankoop van het hoofdvoorwerp (koffie) verstrekt voorwerp (tandenborstel), zij het eventueel tegen een lichte vergoeding, is een verboden premie en geen koppelverkoop. De koppelverkoop is een verkoop van waren van een bepaalde soort of kwaliteit (bv. koffie), die afhankelijk gemaakt wordt van de verplichting om een waar van een andere soort of kwaliteit (bv. een tandenborstel) aan te kopen.

De wetgeving op de verkoop met premiën heeft niet alleen tot doel prijsbewimpeling te beletten doch ook prijsverhoging te voorkomen, alsmede het aan-

kopen door de verbruikers van voorwerpen, waaraan zij eigenlijk geen behoefte hebben. Het toegeven van een voorwerp, waarop de verkoper verliest, moet op de ene of andere wijze gecompenseerd worden en werkt derhalve direct of indirect prijsverhoging in de hand.

O.M. t./ Moers en Kustermans.

Beticht te Leuven, zelfde kanton, en elders in het arrondissement tussen 1 en 30 januari 1960,

beiden, bij inbreuk op art. 1, 2, 5 K.B. 13 januari 1935 gewijzigd en aangevuld door K.B. van 26 februari 1935, 7 maart 1936, 18 maart 1935, 12 november 1935, 30 juni 1935, 26 juni 1959, hetzij aan voortverkopers in het groot of in het klein, hetzij aan het publiek premies te hebben aangeboden verbonden aan de verkoop van een voorwerp of aan het verstrekken van een dienst door bij iedere verkoop van een pakje van 250 fr. koffie Disque d'Or de de premie, een tandenborstel, te verschaffen zonder dat aan het publiek koper de gelegenheid wordt geboden van een keuze te doen tussen de premie en de corresponderende waarde in speciën van de zegels, coupons of penningtekens.

Overwegende dat de Rijkswacht op 26 januari 1960 vaststelde dat tweede verdachte in het uitstalraam van de door haar gehouden winkel pakjes koffie te koop stelde waarbij zich een bord bevond met de vermelding « Bij aankoop van een pak koffie « Disque d'Or » van 250 gr. één tandenborstel gratis »; dat tweede verdachte toen verklaarde dat de eenheidsprijs van een pakje koffie 31 frank bedroeg waarop een teruggave van 10 % gedaan werd in de vorm van zegels die tegen geld of premieën uitgewisseld werden, en dat de koper bovendien een tandenborstel gratis kreeg;

Overwegende dat eerste verdachte, als zaakvoerder van de vennootschap die voormelde koffie verkoopt, de juistheid van de door tweede verdachte afgelegde verklaring ontkende en zegde dat er aan de koper van 250 gr. koffie geen tandenborstel werd gegeven doch wel verkocht tegen de prijs van 1 frank; dat hij ten bewijze van zijn gezegden een reclamefolder overlegde waarop te lezen staat « 1 tandenborstel 1 frank voor 250 gram koffie Or tegen 31 frank en ... steeds uw 10 % »;

Overwegende dat eerste verdachte in zijn besluiten beweert dat het hier om een toegelaten koppelverkoop gaat en niet om een wederrechtelijk verstrekte premie;

Overwegende dat de koppelverkoop een verkoop van waren is van een bepaalde soort of kwaliteit (bv. koffie) die afhankelijk gemaakt wordt van de verplichting om een waar van een andere soort of kwaliteit (bv. een tandenborstel) aan te kopen;

Overwegende dat ter zake niet blijkt dat de koper van koffie de verplichting had ook een tandenborstel te kopen en dat koffie werd geweigerd aan degene die zulks niet wilde doen, noch dat degene die een tandenborstel wilde kopen verplicht was 250 gram koffie erbij te nemen; dat het tweede verdachte overigens niet erom te doen was tandenborstels te verkopen doch slechts de verkoop van koffie te stimuleren;

Overwegende dat deze tandenborstels integendeel verboden premieën zijn, die ter gelegenheid van de aankoop van het hoofdvoorwerp (koffie) tegen een lichte vergoeding worden verstrekt; dat de aankoopwaarde van een tandenborstel voor eerste verdachte 2,50 frank bedroeg en dat prijs van 1 frank die hij aan de kopers vroeg als een lichte vergoeding voor-

komt omdat de normale verkoopwaarde van een dergelijke tandenborstel ongeveer 5 frank had moeten zijn;

Overwegende dat eerste verdachte nog beweert dat hij niet gehandeld heeft tegen het doel van de reglementering over de verkoop met premieën omdat hij de prijs van de twee verkochte voorwerpen niet bewimpelde, dat de doorsnee-koper de reclamefolder niet leest en ook geen volledige mondelinge uitleg over het gebruikte verkoopsysteem krijgt, zodat dit laatste wel van aard is om hem omtrent de werkelijke prijs in verwarring te brengen;

Overwegende dat de wetgeving op de verkoop met premieën niet alleen tot doel heeft prijsbewimpelen te beletten doch ook prijsverhoging te voorkomen alsmede het aankopen door de verbruikers van voorwerpen waaraan zij eigenlijk geen behoefte hebben; dat het toegeven van een voorwerp waarop de verkoper verliest op de ene of de andere wijze gecompenseerd moet worden en dus direct of indirect prijsverhoging in de hand werk;

Overwegende dat de telastelegging dus bewezen is tegenover de eerste verdachte en ook tegenover de tweede verdachte, om het even of men de door haar gegeven uitleg of die van de tweede verdachte voor waar houdt;

Om deze redenen

en bij toepassing van art. 1 en 5 van het Koninklijk Besluit van 13 januari 1935; 40 - 38 van het wetboek van strafrecht; 194 van het wetboek van strafverdring; 2, 11, 12, 14, 32, 34, 35, 36, 37, 41 der wet van 15 juni 1935 door de Heer alleenzetelend Rechter aangeduid;

Verwijst de Rechtbank de eerste verdachte tot een geldboete van 500 frank, de tweede verdachte tot een geldboete van 26 frank en ieder tot de helft der kosten.

NOOT: In dit nummer is eveneens opgenomen het arrest van de 16e Kamer van het Hof van Brussel dd. 8 november 1961, waarbij vorenstaand vonnis bevestigd werd.

VREDEGERECHT TE BERINGEN

14 juli 1961.

Rechter: M. Vranken.

Advokaten: Mrs. Geyskens en Gruyters Jr.

Eis tot afpaling. — Betwisting omtrent de scheidingslijn. — Tekort aan oppervlakte van de aaneengrenzende percelen. — Bezit.

Wanneer in een eis tot afpaling twee aaneengrenzende eigendommen niet de opeprvlakte hebben, die in de titels van eigendom en in de bescheiden van het kadaster is aangeduid, en wanneer deze titels en bescheiden geen betrouwbare gegevens bevatten, moet het tekort niet door iedere partij naar verhouding van de totale oppervlakte harer percelen gedragen worden.

In dit geval moet het bezit, dat wettelijk beschermd is, de doorslag geven om de grens te bepalen.

Flebus t/ Geyskens-Thues.

Gelet op ons tussenvonnis van 24 april j.l. op het p.v. van plaatsbezoek d.d. 26 mei j.l. en op het verslag van de deskundige, de heer Aerts François, meetkundig schatter van onroerende goederen te Leopoldsburch, door Ons aangesteld;

Gelet op de artikelen 2, 3, 4, 30, 34, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord de beide partijen in hun middelen en gezegden;

Overwegende dat uit het deskundig verslag blijkt;

1) dat de werkelijke oppervlakte van de percelen toebehorend aan de twee in het geding betrokken partijen niet overeenstemt met de oppervlakte aangeduid in de titels van eigendom en in de bescheiden van het Kadaster;

2) dat Plebus, wiens percelen 604B en 604C volgens de eigendomstitel samen 50 a. 50 ca. groot zouden moeten zijn, in feite thans die oppervlakte niet bezit;

3) dat de partij Geyskens-Thues, wier percelen 602a en 603b samen volgens de titel van eigendom 2 ha. 10 a. 40 ca. moeten beslaan, in feite ook een tekort heeft, zelfs indien men de thans bestaande afsluiting in palen en prikkeldraad aan de westelijke zijde als grenslijn aanneemt;

4) dat wanneer men aan de percelen van Flebus de oppervlakte wil toekennen van 50 a. 59 ca., die ze volgens de eenzijdige opmeting van de heer Groffy zouden moeten hebben, alhoewel dit 9 m² meer is dan in de titel vermeld, — de percelen van de verweerders een tekort vertonen van niet minder dan 7 a. 23 ca.;

5) dat het verschil in oppervlakte te wijten zou zijn aan een vergissing in de berekening, dagtekenend van rond de jaren 1830-1840, tijdstip van de vorming van het kadaster, doordat die oppervlakten grafisch op de plannen berekend werden en dus slechts bij benadering juist zijn;

Overwegende dat uit dit alles volgt, dat de titels van eigendom en de bescheiden van het kadaster geen betrouwbare gegevens bevatten om de ligging van de grenslijn te bepalen;

Overwegende dat het door de deskundige gedane voorstel om het tekort door iedere partij te doen dragen naar verhouding van de totale oppervlakte harer percelen, niet als het gepaste middel voorkomt om aan het geschil een einde te stellen (vgl. Rb. Luik 18 juni 1954, Jur. Liège, 1951 52,2);

dat een dergelijke oplossing op geen enkel concreet gegeven gesteund is, tevens als al te willekeurig voorkomt en met de tegenwoordige toestand geen voldoende rekening houdt;

Overwegende dat wij inderdaad bij Ons bezoek ter plaatse hebben vastgesteld, dat de eigendommen zowel van de eiser als van de verweerder met palen en prikkeldraad onheind zijn en dat zich tussen de afsluitingen een strook grond bevindt, die met gras begroeid is, doch aan de eiser Flebus zou toebehoren; dat het ongerijmd zou zijn, wanneer zoals in het onderhavige geval daartoe geen enkele rechtsgrond aanwezig is, de verweerders te verplichten de thans bestaande afsluiting die zij als wettelijke grens van hun perceel beschouwen, oostwaarts te doen verplaatsen;

dat het logischer is rekening te houden met het bezit van de partijen om, bij gebreke van andere voorhanden zijnde gegevens, de grens op te sporen;

dat, wanneer de titels en het kadaster falen, en wanneer er noch hagen noch grachten noch grenspalen tussen de aangrenzende eigendommen bestaan, het bezit, dat overigens wettelijk beschermd is, de

doorslag moet geven om de grens te bepalen (Bon-temps, *Traité de la compétence*. I, nr. 171, blz. 466; Brussel 11 januari 1888, Pas. 11, 152; Rép. Prat. V, Bornage nr 43; Van Bever, A.P.R. Tw. Afpaling nr 65 en 67);

dat het a fortiori zo is, indien zij tegen wie de vordering wordt ingesteld nog minder in hun bezit hebben dan de grootte in hun eigendomstitel aangeduid;

Overwegende dat in dit verband de volgende punten van belang zijn:

1) dat bij Ons bezoek ter plaatse niet is betwist geworden, dat de verweerders of hun rechtsvoorgangers steeds het bezit gehad hebben ten minste tot en met de afsluiting in palen en draad geplaatst op de wettelijke grens van hun percelen;

2) dat die afsluiting na de eenzijdige opmeting van de heer Groffy in 1957 en gemachtigd door Flebus is verplaatst geworden, maar dat de verweerders ze nadien terug op de oorspronkelijke plaats gezet hebben en hun eigendom tot tegen die afsluiting als weide hebben uitgebaat;

3) dat de eiser Flebus slechts over ongeveer vier jaar eigenaar van zijn percelen geworden is en voor het eerst de grenslijn, waaromtrent vroeger nooit enige betwisting schijnt bestaan te hebben, betwist heeft;

4) dat te voren de vader van de verweester Thues sedert lange jaren en ook nadien de verweerders zelf het ongestoord genot en bezit van hun percelen tot tegen de afsluiting en met inbegrip van deze gehad hebben;

Overwegende dat de eiser ten onrechte opwerpt: dat de verweerders het bezit als element van de verkrijgende verjaring inroepen, terwijl de door hem ingestelde eis slechts een vordering tot afpaling is; dat het hier in aanmerking komende bezit slechts als feitelijk gegeven om de grenslijn te bepalen en niet als titel beschouwd wordt (Van Bever, A.P.R., Tw. Afpaling nr 67);

dat zulks des te meer waar is, daar de verweerders andere titels bezitten, namelijk de akte van deling verleden voor Notaris Hendrickx te Beringen op 27 juli 1957 alsmede de akte van ruiling van 30 augustus 1957 en de andere akten waarop de rechten van hun rechtsvoorgangers gesteund zijn;

dat men dus veeleer aan de eiser zelf het verwijt zou kunnen maken, dat hij een vordering tot grensbepaling tracht te misbruiken om een welbepaalde strook grond, gelegen binnen het omheinde goed van de verweerders, te verwerven en dit ondanks de omstandigheid dat noch hij, noch zijn rechtsvoorgangers deze nooit in hun bezit gehad hebben, en dat zijn percelen door hem werden aangekocht in de staat zoals ze zich alsdan en nu nog bevinden, zonder vrijwaring van de uitgedrukte maat;

Overwegende dat de kosten van de grensbepaling met inbegrip van het deskundig onderzoek ten laste dienen gelegd van de eiser, wiens aanspraken op verplaatsing van de thans bestaande grens niet gerechtvaardigd zijn;

Om deze redenen:

Op tegenspraak beslissend:

Zeggen voor recht dat de grenslijn tussen de goederen gelegen te Kwaadmechelen, ter plaatse «Veldhoven», toebehorend enerzijds aan Flebus Theophiel, gekend op het kadaster onder de nummers 604b en 604c van de sectie b en anderzijds aan Thues Germaine, echtgenote van Geyskens Joseph en gekend

op het kadester onder de nummers 602a en 603b der Sectie B, gevormd wordt door de thans aan de westelijke zijde bestaande afsluiting in houten palen en prikkeldraad;

Bevelen dat behoudens afwijkende overeenkomst van de partijen, aan boven- en zijkanten gekapte hardstenen, als palen zullen geplant worden en dat deze zullen geplaatst worden aan het noordelijke uiteinde van de bovengenoemde afsluiting, t.t.z. aan de zijde van de straat, alsook aan het zuidelijk uiteinde van dezelfde afsluiting in palen en prikkeldraad;

Bevelen dat tot het planten der palen, alsmede tot het opmaken in tweevoud en ondertekenen van het proces-verbaal en plan van afpaling, waarop de ligging van de bovengenoemde afsluiting zal worden aangeduid, zal overgegaan worden op vrijdag 28 juli 1961 te 14 uur;

Stellen aan als deskundige de heer Aerts, meetkundig schatter van onroerende goederen te Leopoldsburg, met opdracht: «de, op voormelde plaats, dag en uur, niet verschijnende partijen te vertegenwoordigen, om in hun plaats aan de werkzaamheden deel te nemen, de processen-verbaal en plannen te ondertekenen, het voor deze partij bestemde exemplaar aan haar te overhandigen en bij weigering, ter Griffie neer te leggen»;

Veroordelen de eiser Flebus tot de kosten van het geding, niet inbegrepen de kosten van de afpaling welke worden voorbehouden;

BOEKBESPREKING

Katz, Milton en Brewster, Kingman Jr. — «The Law of International Transactions and Relations». — Cases and Materials. — The Foundation Press, Brooklyn (USA), 1960 (11 \$ 50 cts).

Wie op de hoogte is van het universitair onderwijs in de Verenigde Staten, (cfr Gr. en L.P. Suetens, Het Rechtsonderwijs in de V.S.A., R.W. 61-62, bl. 817), is zeker vertrouwd met begrippen als het «case-systeem» en de socratische methode. Dergelijk systeem vergt vanzelfsprekend zeer degelijke werkinstrumenten, onder meer volledige en zeer handige bibliotheken, uitstekend voorbereidend basisonderwijs en, vooral een waardevol synthetisch werk, waaruit de student de algemene principes kan distilleren en waarin de leerkrachten hun materiaal putten, waarop de voor de Amerikaanse instituten zo typische methode uitgebouwd wordt. Dit werk van Katz en Brewster is een van dergelijke «case-books», dat ook voor ons belang heeft.

Het is inderdaad onjuist te oordelen dat de effectieve waarde van zulke synthetische verhandeling van rechtsregels betreffende het internationaal recht en de internationale betrekkingen van privaatrechtelijke aard beperkt blijft door het feit dat het een Amerikaans studiewerk is. Verschillende van onze hogescholen gaan meer en meer de richting uit van een gelijkaardige onderwijsmethode en een werk zoals dit kan zeer goed aangewend worden ter illustratie van lezingen en cursussen in deze discipline. Ook de niet-docerende wetenschapsmens zal genoegen beleven aan de studie van deze overzichtelijke publicatie.

Een derde categorie — de meest belangrijke wellicht — welke met interesse kennis zal nemen van dit werk, omvat gewoonweg alle individuen welke een juridisch contact met een andere gemeenschap willen verwezenlijken, hetzij met het oog op een juridische

wijziging van hun persoonlijk statuut, hetzij in het proces van een economische expansie (handelsverkeer met het buitenland, oprichten van handelsvennootschappen, filialen...)

Een blik op de inhoudstafel volstaat om een juist idee te geven van dit boek. Het is inderdaad onmogelijk de 800 pagina's rechtspraak en noten te bespreken.

Het eerste deel behelst het statuut der individuen in het buitenland, en in het bijzonder, de juridische gevolgen van een activiteit welke zich in meer dan één land afspeelt. Komen achtereenvolgens aan de beurt: problemen betreffende het betreden van een vreemd grondgebied (verblijf, bewegingsvrijheid, veiligheid en vrijheden) en het verkrijgen en genieten van privaats eigendom. Speciale aandacht gaat dan naar economische vraagstukken, o.a. de individuele handelsbetrekkingen, deze gevoerd door een vreemde maatschappij of een lokale, en die ondernomen met de regering als kontrakterende partij.

Tenslotte behandelen de auteurs de problemen in verband met de juridische bijstand verleend aan buitenlanders, en deze verbonden met de procedure van het exequateur van monetaire veroordelingen.

Het tweede deel omvat hoofdstukken betreffende internationaal strafrecht, conflicten inzake patentrecht en beurszaken, internationale belastingvraagstukken, nationalisatie en internationale concessies.

Bij het doorlezen van dit werk krijgt men een uitstekende kijk op de toepasbare regels in omstandigheden, waarbij een vreemd element (individu, maatschappij, vonnis) het territorium van het inwendig recht binnendringt. Spijtig (doch zeer begrijpelijk) is het feit dat dit werk zich inspannt om hoofdzakelijk de Amerikaanse rechtspraak uit te diepen, en dat b.v. in een toch recente editie (1960) geen rechtspraak van het Europees Hof van Justitie te vinden is.

Niettemin vraagt het werk de aandacht van een categorie juristen, waaronder de internationale rechtsvorser en misschien vooral de juridische dienst van onze onderneming op zoek naar een internationale afzetmarkt.

Bart De Schutter

BALIELEVEN

Vlaams Conferentie der Balie van Antwerpen

20 februari 1962...

Op hetzelfde historische ogenblik dat Glenn jn. uit zijn Friendship 7-kajuit duikelde, kwam de geleerde spreker van die avond het Voske binnen, waar — we zijn door en door eerlijk, d.w.z. reporter in plaats van supporter — al te weinig Antwerpse advocaten aanwezig waren.

Ontbrak de kwantiteit, dan was de kwaliteit er en voorzitter Mr Jos Marck mocht terecht verklaren dat drie universiteiten vertegenwoordigd waren, Brussel, Gent en Leuven in de respectieve personen van de heer Stafhouder Roost, ere-voorzitter Mr Victor en Mr Tricot. Deze laatste had dan nog de speciale verdienste de eerste van allemaal te zijn aangekomen...

* * *

Professor Jan Hendrickx heeft een zeer lang curriculum vitae, wat wijst op het bezit van vele titels en graden en een grote geleerdheid. Op een kalme rustige toon en in de vorm ener moderne en zakelijke welspre-

kendheid stalde hij deze geleerdheid voor de aanwezigen uit: de begrippen «syndikalisme» en «openbaar ambt» werden werkelijkheden.

Na de historische evolutie te hebben geschetst, verwijsde de voordrachtgever lange tijd bij het K.B. van 30 juni 1955, hetwelk het huidige syndikale statuut in overheidsdienst bepaalt. Onderhavig statuut is gebaseerd enerzijds, zoals het syndikalisme sensu lato, op het juridisch beginsel van het vrij verenigingsrecht, anderzijds op de overweging dat slechts de inschakeling er van in de Openbare Besturen aan beperkende reglementeringen dient onderworpen. Vermeld Koninklijk Besluit regelt dan ook hoofdzakelijk — na omschrijving van het toepassingsgebied en opsomming der erkenningsmodaliteiten — de bevoegdheden der syndikale verenigingen en de oprichting van dito raden, wier samenstelling afhangt van vierjaarlijkse verkiezingen.

Al wat mensenbreinen schiepen en/of -handen vervaardigden is broos, onvolledig, alles behalve perfect. Insgelijks dit K.B. En voor zijn gebreken (deze van het K.B. natuurlijk) was professor Hendrickx niet blind, wel integendeel. Scherp was de kritiek o.m. op de paritaire representatie, op de erkenning der verenigingen, op dezer tendens naar medebeheer, op het te weinig scherpe onderscheid tussen de syndikale en ambtenarenfunctie. Maar voegen we hier onmiddellijk aan toe dat de geachte spreker zijn verantwoordelijkheid opnam, in deze zin dat hij konstruktieve arbeid leverde en niet naliet zijn visie ter verbetering, resp. oplossing te geven der gestelde vraagstukken.

Een probleem, dat in dergelijke voordracht uiteraard moet aangesneden, is dit van het stakingsrecht der ambtenaren. Rond het vaststaande feit dat in openbare dienst regelmatig gestaakt wordt, vallen twee ekstreme houdingen te konstateren: primo deze van alle ministers in functie, secundo deze der syndikaten van onverschillig welke kleur. De eerste zijn contra, de tweede pro. En zoals op ieder potje een deksel past, botst ieder argument op een tegenargument, zodat wat de konkrete oplossingen betreft men nergens staat, tenzij in een straatje zonder eind. A-politieke en van kleine menselijkheid gespeende personen zouden zich rond de tafel moeten scharen om een bevredigende oplossing te vinden...

Maar denkelijk zal terzake de kreet «Eureka» niet al te spoedig weerklinken, want personen, voorzien van de supra-aangehaalde hoedanigheden, zijn rari nantes in gurgite vasto.

K. F.

OVERZICHT DER BELGISCHE WETGEVING

(1 januari — 31 januari 1962)

1. Staats- en Administratief Recht

A. Ministeries - Inrichting - Kaders - Personeel.

1. *Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur.* — Vaststelling van de schalen verbonden aan de graden van het onderwijzend personeel (S. 4-1-62 — 87).

2. *Ministerie van Financiën.* — Vaststelling van het organiek kader. (S. 5-1-62 — 98).

3. *Ministerie van Binnenlandse zaken.* — Vaststelling van het organiek kader (S. 6-1-62 — 123).

4. *Ministerie van Economische zaken.* — Reorganisatie van de algemene directie voor studiën en documentatie K.B. van 18-12-61 (S. 8-1-62 — 157).

5. *Ministerie van Landsverdediging.* — Statuut van de onderofficieren van het actief kader. Wat 27-12-61 (S. 12-1-62 — 222).

6. *Ministerie van Binnenlandse zaken.* — Fonds der gemeenten (K.B. van 28-12-61 (S. 15-1-62 — 274).

7. *Ministerie van Binnenlandse zaken.* — Beroepspersoneel van de kaders van Afrika — K.B. van 28-12-61 (S. 17-1-62 — 314).

8. *Organisatie van samenwerking met landen inzake ontwikkeling.* — K.B. van 15-1-62 (S. 18-1-62 — 357).

9. *Ministerie van Economische zaken.* — Nationale raad van de commissies. Werkingsmodaliteiten. K.B. van 27-12-61 (S. 18-1-62 — 363).

10. *Ministerie van Economische zaken.* — Nationale groepering van coöperatieve vennootschappen — Voorwaarden tot erkenning. K.B. van 8-1-62 (S. 19-1-62 — 398).

11. *Ministerie van Landsverdediging.* — Vaststelling kader (S. 25-1-62 — 577).

13. *Justitie.* — Vaststelling van het kader van de griffiers-diensthooften van de Rechtbanken van eerste Aanleg, Rechtbanken van Koophandel. K.B. van 25-1-62 (S. 29-1-62 — 682).

B. Financiën.

14. *Begroting.* — Rijkswacht (Wet van 15-1-62 (S. 30-1-62 — 699).

15. *Begroting.* — Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid — Wet van 4-1-62 (S. 31-1-62 — 731).

16. *Rechten op invoer van sommige landbouw- en voedingsproducten.* — M. Besluiten van 23 januari 1962 en 27 januari 1962 (S. 31-1-62 — 754-755).

17. *Overdrachtstaksen bij invoer.* — K.B. van 9-1-62 (S. 12-1-62 — 236).

18. *Invoerrechten.* — Tarief M.B. van 18-1-62 (S. 20-1-62 — 439).

19. *Uitgifte van lening 1962-1982.* — K.B. en M.B. van 23-1-62 (S. 26-1-62 — 614-616).

20. *Begroting.* — Diensten van de Eerste Minister — Wet 22-1-62 (S. 27-1-62 — 642).

C. Economische zaken.

21. *Kleding- en Confectienijverheid.* — Opmaken van maandelijkse statistieken — M.B. van 29-11-61 (S. 1-1-62 — 2).

22. *Voedingsnijverheid.* — Opmaken van maandelijkse statistieken M.B. van 29-11-61 (S. 1-1-62 — 3).

23. *Bouw.* — Maandelijkse statistiek van bouwvergunningen en van de in de loop der maand begonnen of voltooide gebouwen. K.B. van 28-11-61.

24. *Houtnijverheid.* — Jaarlijkse statistiek van bestaande voorraden K.B. van 6-12-61 (S. 5-1-62 — 103).

25. *Nijverheidsinrichtingen*. — Maandelijkse statistiek van het personeel (K.B. van 29-11-61 (S. 5-1-62 — 106).

26. *Nijverheidsmaaldereijen*. — M.B. van 22-1-62 (S. 24-1-62 — 517).

27. *Ontwikkelingsgewesten*. — K.B. van 27-12-61 (S. 24-1-62 — 520).

28. *Termijnbeurs voor wol te Antwerpen*. — Wijzigingen aan reglement K.B. van 22-1-62 (S. 27-1-62 — 647).

29. *Opslorping of fusie van vennootschappen*. — Verlenging — Wet van 28-12-61 (S. 18-1-62 — 348).

30. *Telling van vee*. — M.B. van 11-1-61 (S. 1-1 — 3).

D. Onderwijs.

31. *Veerartsenijsschool te Kuregem en Rijkslandbouwhogescholen*. — K.B. van 16-11-61 (S. 2/3-1-62).

32. *Zeevaartonderwijs — Bezoldigingsregeling van onderwijzend personeel*. — b.B. van 13-12-61 (S. 27-1-62 — 659).

33. *Vrije Inrichtingen — Bevoegdheidsbewijzen*. — Het K.B. van 15-1-62 (S. 18-1-62 — 371).

E. Volksgezondheid.

34. *Reglementering van het bewaren, verkopen en kopen van pesticiden*. — M.B. van 18-12-61 (S. 19-1 — 410).

F. Landsverdediging.

35. *Legersterkte voor het jaar 1962*. — Wet 27-12-61 (S. 8-1-62 — 156).

2. Burgerlijk Recht

36. *Verwerving van de Belgische Nationaliteit*. — Bij de wet van 22-12-61 (S. 8-1 — 154) worden de gecoördineerde wetten op de nationaliteit gewijzigd en aangevuld. De wijzigingen en aanvullingen hebben betrekking op de verwerving of de verkrijging van de Belgische nationaliteit door de buitenlanders die geboren zijn of hun woonplaats hebben op het grondgebied van de Republiek Kongo of door de Kongolezen die hun gewone verblijfplaats in België hebben gehad.

37. *Erfregeling der kleine nalatenschappen*. — De wet van 20-12-61 (S. 9-1 — 170) wijzigd de wet van 17 mei 1900 betreffende de erfregeling der kleine nalatenschappen.

De artikelen 1, eerste lid; 4e, 1e en 3e lid en 5 worden door andere bepalingen vervangen terwijl aan dezelfde wet een artikel 6, 7, 8, 9 en 10 wordt toegevoegd.

Het kadastraal inkomen wordt van 4.200 fr. op 6.000 fr. gebracht. Wanneer verschillende belanghebbenden het recht tot overneming wensen uit te oefenen dan wordt de voorkeur bij voorrang en in de volgende orde gegeven aan :

- 1) de overlevende echtgenoot;
- 2) degene die de cufus heeft aangewezen;
- 3) degene die tot aan het overlijden, zelfs zonder het huis met de de cufus of zijn echtgenoot te bewonen op regelmatige en voortdurende wijze in het bedrijf meewerkte;

4) degene die tot aan het overlijden met de de cufus of zijn echtgenoot het huis bewoonde en hem hulp en bijstand verschafte;

5) degene die op het ogenblik van het overlijden het huis bewoonde;

6) degene die door de meerderheid van de belangen is aangewezen en bij gebreke van deze meerderheid, hij die door uitloting is aangewezen.

Behoudens om een ernstige reden door de Vrederechter vooraf als geldig erkend, kan de overnemer gedurende een tijdvak van 5 jaren met ingang van de datum waarop de akte van overneming is verleden, de overgenomen onroerende goederen niet vervreemden. De overnemer die een ernstige reden aanvoert moet een verzoekschrift bij de bevoegde vrederechter indienen. De vrederechter verleent of weigert zijn toestemming na partijen te hebben gehoord.

Indien de overnemer de goederen zonder machtiging geheel of gedeeltelijk vervreemdt, is hij gehouden aan ieder van de gewezen medeëigenaars of aan hun rechtverkrijgenden een vaste vergoeding te betalen ten bedrage van 20 % van hetgeen ze als prijs voor de overneming hebben ontvangen.

De overnemer of ten minste één van hen, wanneer er verscheidenen zijn, is gehouden de overgenomen onroerende goederen binnen 3 maanden en gedurende 5 jaar na de datum waarop de akte van overneming is verleden, persoonlijk te betrekken en te exploiteren, zo niet, moet hij aan ieder van de gewezen medeëigenaars een vaste vergoeding betalen ten bedrage van 20 % van hetgeen zij in het totaal hebben ontvangen als prijs voor de overneming.

Om een ernstige reden kan de overnemer van de voormelde verplichting tot persoonlijk betrekken en exploitatie worden ontslagen, hetzij op het ogenblik van de overneming, hetzij door de rechtbank die beslist, hetzij later door de bevoegde vrederechter.

Procedures worden bij verzoekschrift aanhangig gemaakt.

De overnemer kan zich van zijn hiervoor opgesomde verplichtingen bevrijden en de forfaitaire straf van 20 % niet oplopen wanneer bij de overgenomen onroerende goederen gezamenlijk bij openbare toewijzing verkoopt, doch in dit geval komt, wanneer de opbrengst van de verkoop groter is dan de waarde die aan hun overneming ten grondslag lag, het verschil als vergoeding toe aan alle gewezen medeëigenaars in verhouding tot hun aandeel bij de overneming.

De vordering tot betaling van de vorenbedoelde vergoedingen behoort tot de bevoegdheid van de rechtbank die nopens de overneming heeft beslist; op straf van verval moet ze worden ingediend binnen een jaar na de verkoop, de ontruiming of de staking van het bedrijf.

De beslissingen, hetzij van de vrederechter, hetzij van de Rechtbank van eerste Aanleg, hetzij van de voorzitter van deze rechtbank, die ter zake mochten worden gewezen, zijn niet vatbaar voor hoger beroep indien het kadastraal inkomen van de onroerende goederen op de dag van de overneming niet groter is dan 2.000 fr.

Evenmin kan tegen die beslissing verzet worden aange tekend.

38. *Burgerlijke stand — Aangifte van geboorten*. — Bij de wet van 23 december 1961 (S. 16-1-62 — 282) wordt art. 55 door de volgende bepaling vervangen : « De aangiften van geboorten worden binnen drie dagen na de bevalling, de zaterdagen, zondagen en wettelijke feestdagen niet medegerekend, gedaan aan de plaatselijke ambtenaren van de burgerlijke stand; het kind wordt hem vertoond ».

3. Arbeidsrecht en Maatschappelijk Hulpbetoon.

39. *Dorsondernemingen — Arbeid.* — Het K.B. van 21-12-61 (S. 1-1 — 9) stelt voor de dorsondernemingen de voorwaarden vast.

40. *Arbeid- Bezoldigingsvoorwaarden der bedienden in bepaalde ondernemingen.* — K.B. 13-12-61 (S. 4-1-62).

41. *Zelfstandige kleinhandel.* — Bezoldigingsvoorwaarden (S. 6-1 — 125).

41. *Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening.* — Inrichting. K.B. van 27-12-61 (S. 6-1 — 129).

43. *Vaststelling van het bedrag der werkloosheids-uitrustingen.* — K.B. 27-12-61 (S. 6-1-62 — 141).

44. *Arbeidsvoorziening — Begrip vrouw-gezinshoofd.* — M.B. van 3-1-62 (S. 6-1 — 144).

45. *Controle over de werklozen.* — M.B. 29-12-61 (S. 6 januari — 145).

46. *Bouwbedrijf.* — Vergoeding voor werkloosheid. K.B. 11-1-62 (S. 20-1 — 448).

47. *Arbeid — Grootwarenhuizen.* — KB. 19-1-62 (S. 27-1 — 656).

48. *Arbeid — Handel in brandstoffen.* — K.B. van 19-1-62 (S. 27-1 — 656).

4. Fiscaal Recht

49. *Zegelrechten en met het zegel gelijkgestelde taxes.* — Wet van 28-12-61 (S. 18-1 — 347).

H. Boonen.

ERRATUM

Erratum

In het R.W. nr. 23 1961-62, kol. 1217, verscheen het vonnis dd. 5-12-61 van de heer Vrederechter van Diksmuide, bij vergissing onder de titel **Vredegerecht te Nieuwpoort**.

TIJDSCRIFTEN

Omnilegie : jrg. 1962 - nr. 1 :

Wetgeving.

De Gemeente : jrg. 1962 - nr. 2 :

H. Lenaerts, De wetgeving op de gevaarlijke, ongezone en hinderlijke inrichtingen (2de deel en einde). — G. Agache, De gemeentelijke overdekte zwembaden

en hun uitbating. — P. Mast, Een bezoek aan het opleidingscentrum der Gentse politie.

Nederlands Juristenblad : jrg. 1962 - nr. 8 :

J. M. Kan, De verantwoordingsplicht van Gedeputeerde Staten ter zake van de uitoefening van het toezicht op de gemeentebesturen. — B. Stokvis, Het echtscheidingsvraagstuk in een nieuwe fase. — J. M. Kan, Artikel 16 van de Boswet. — J. C. Van Oven, Het werk aan het nieuwe B.W. en het echtscheidingsrecht.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie : jrg. 1962 - nr. 4711 :

D. P. A. Nakken, Opruiming van aanspraken. Het K.B. van 21 oktober 1957 en het ontwerp Archiefwet 1962 (III).

Journal des Tribunaux : jrg. 1962 - nr. 4352 :

J. Lepaffe, Les contrats d'entreprise de travaux. — Travaux privés.

Annales de Droit et de Sciences Politiques : jrg. 1961 - nr. 4 :

J. De Breucker, Le problème de l'étendue de la mer territoriale et la deuxième conférence sur le Droit de la Mer. — S. Marcus-Helmons, Les accords en forme simplifiée et le droit constitutionnel. — X. Carly, Le point de vue des étudiants européens sur la réforme des études juridiques.

Revue de l'Administration et du Droit Administratif, jrg. 1962 - n° 2 :

Loi communale. — Vaine pâture et parcours. — Assistance publique et domicile de secours. — Associations de provinces et de communes. — Energie électrique. — Bibliographie. — Concession de service public. — Roulage. — Droit constitutionnel. — Eaux. — Enseignement primaire. — Impôts communaux. — Impôts. — Loteries et tombolas. — Responsabilité. — Pensions de guerre. — Sciences administratives. — Revue de la jurisprudence.

Recueil Dalloz : jrg. 1962 - nr. 8 :

R. Savatier, Conversion en rente viagère indexée de l'usufruit du conjoint survivant.

Archiv für Rechts- und Sozialphilosophie-Arsp. : jrg. 1961 - nr. 4 :

R. Iyer, The Newly Independent Countries and the Problems Involved in the Creation of a Democratic State. — H. Reiner, Selbstbestimmungsrecht und Demokratie. — Zvi Rudy, Der Staat Israëel. Eine politik-soziologische Betrachtung. — Th. Viehweg, Rechtsphilosophie als Grundlagenforschung. — G. Del Vecchio, Kleine kritische Bemerkung. — B. Holzner and J. K. Rhoads, The Logic of Type Construction. — H. Fiedler, Mathematik und moderne Logik. — E. Sterling, Studie über Hans Kelsen und Carl Schmitt.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"